

student

NEDELJNI LIST BEOGRADSKIH STUDENATA

Za demokratsku saradnju

U engleskom gradu Birmingemu će se održati od 1-14 jula Peta međunarodna konferencija nacionalnih studentskih unija koje saraduju preko COSEC-a. Pozivi za učešće na njoj su upućeni još početkom marta svim unijama koje su bile makar na jednoj od dosadašnjih konferencija, kao i svim onim koje sada žele po prvi put da učestvuju.

Затишје без тишине

На Природно-математичком факултету и Филозофском је некако затишје и тако ће вероватно да потраје све до 6 јуна (за југословенску књижевност до 1 јуна), када почињу испити. Само се слушаонице предвојничке обуке већ од друге половине маја сваког јутра пуне. Засада се полаже само обука.

ФИЛОЗОФСКИ ВИП

— Пођите с нама, рекли су нам у аули Природно-математичког када смо упитали за испите два младића који су последњи пут прелиставали уџбеник предвојничке обуке. — Пођите с нама ми полажемо предвојничку.

А и о том уџбенику, дебелушкатај плави књижици постоје приче. Њима се хвале „филозофи“ пред медицинарима, који не уче из њега. Поднесу неком медицинару ту дебелу књигу, а не кажу да је у њој обрађено градиво за све четири године. Не знамо да ли и природноматематичари исто то раде, овога пута нису, можда због тога што за који тренутак треба да полагају. Пошли смо за њима уз степениште.

МИНЕ ИЗНЕНАЂЕЊА

У пространој, светлој слушаоници њих четрдесет. Један је најозбиљније задубљен у учење. Сигурно му се све чини да баш оно питање што није довољно обрадио може да му падне. Овако ће да смири савест бар пред собом. Један други врло гласно објашњава и онима који га не питају о некаким дугметима за прекидање нечега. Прелишава се, јер кажу нам да постоји питање о минама изненађења.

МЕХАНИКА, МЕХАНИКА!

Неколико њих са треће године чекају да полагају механику.

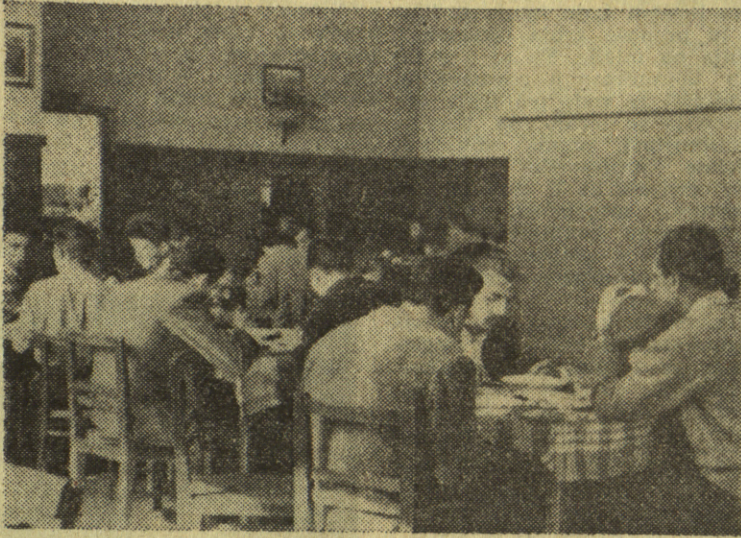
— Сигурно изванредни испит, рекао нам је један са друге године, јер испити почињу шестог јуна.

Свеједно. Испит је испит. И тамо, у ходнику, последњи пут проверавају себе. Један се толико удубио у формуле механике, да је залутао у собу где се полаже предвојничка обука, обазрео се и опет „механички“ изашао.

(Наставак на 3 стр.)

Самоуправљање у студентским домовима

Пријем ће вршити управни одбор

Већ неколико година студенти сами управљају својим домовима преко браних претставника. Управни одбори махом успевају да организују друштвени и колективни живот на принципу једног другарског односа међу станарима. Што се тиче њихових одлука, мислим да често нису могле бити коначне и понекад се осећало мешање са стране, у рад одбора и преко овлашћена датих за то.

Ове године учињен је корак даље у том студентском самоуправљању. Молбе за домове предају се управном одбору дома у коме се жели конкурисати. Те молбе даље иду на факултете, где удружење Савеза студената преко нарочитих комисија дају своје предлоге, односно мишљења, о студенту којим је конкурисао. Молбе се затим враћају у дом, где управни одбори, имајући у виду све елементе и податке из приложених докумената, доносе коначну одлуку. Ово је корак даље у осамостаљењу, а гаранција јединствене политике пријема у домове јесу комисије у удружењима на факултету.

Критеријум остаје и даље везан за конкурс који је објављен. Апсолвенти ће бити приципијелно примани на Нови Београд. Што се тиче успеха у студијама, постоје два гледишта: прво, узети садашње стање, друго, узети стање приликом уселења. Мишљења сам, да треба узети у обзир стање приликом уселења, мада ће то мало изазвати извесне компликације.

НЕОПРАВДАНА ТЕНДЕНЦИЈА

Нови Београд је против факултетских комисија. Он жели своје комисије састављене од представника са факултета. Истиче своје специфичности.

Другови са Новог Београда падају у практицизам и изгледа нису сагледали колико би то изазвало поремећаја у јединственом критеријуму. Факултетске комисије не дирају у њихово самоуправљање, већ им дају само елемент више за одлуку. Према томе, тенденција је неоправдана, а комисијама ће бити обезбеђено да у домове буду примљени само они студенти који највише имају услова за то.

Пријем ће бити извршен у току јуна, а спискови ће бити истакнути до почетка јула, тако ће студенти бити на време обавештени. За студенте, који ће тек доћи на факултете, изванредан број места ће бити обезбеђен, а 50 нових страних студената ће такође бити примљени.

М. Милетић

ОБАВЕШТАВАМО ЧИТАОЦЕ ДА ОВИМ БРОЈЕМ „СТУДЕНТ“ ПРЕСТАЈЕ ДА ИЗЛАЗИ. СЛЕДЕЋИ БРОЈ ИЗИЋИ ЋЕ У ОКТОБРУ О. Г.

РЕДАКЦИЈА

КУЋА „U“

OMRZNUTA ZBOG BARIJERA. NEZNANJE ILI STROGOST. ZAŠTO NEISPUNJENE ZELJE

Skinuto je dekanovo naređenje, kojim se preti brucosima obustavljanjem predavanja ako i dalje nastave sa razbijanjem prozora i vikom. No, ono je moglo da izostane, jer su brucosi i sami napustili amfiteatre i sili se u zgradu koju neki zovu zgradom užasa, a neki je samo vide kao veliko građevinsko »U«. U njoj će i u ovom ispitnom roku propasti mnogi planovi za letovanje, a mesto njih ostaće brige: biologija, fizika, hemija ili, možda, fiziologija.

A niko nije tako paničan, niti tako tih kao brucosi. I zaista, teško je poznati jesu li ovo mladići i devojke, koji su doskora predavanja i zbog kojih je bio potreban dekanov »proglas« za dolazili po čitave sate ranije na mir i red.

U senci tišine

Sve je nekako tiho, kao da hiljade mladih ljudi ne zna za bolju reč sem ćutanja. Vetrovi su pokrili razvučene osmehe i između tužnih revera mirne brucoske ruke napišu samo još koje pitanje sa ispita. Utrnulo je ono bez brižno mahanje a u tesnacu, između zgrada i uličnog zida, vlada tišina i neki tužni smeh. Sa stepeništa, plavi i crveni indeksi, puni petica, pronešu žagor. Navuku oblak iznad usahljeh želja. A vetar se nečujno zatalasa iznad ruku i trava. I trnu tiho dani u maju, ostavljajući po koji nežan potez dima iza sebe, ili hiljade prekora.

IZGUBLJENE GODINE

Nismo skeptici da očajavamo, a ne želimo ni da optužujemo,

pa ćemo dati činjenicama da progovore. Na biologiji je samo 10 i 11 ovog meseca polagalo 85 kandidata, od kojih je odustalo 34, palo 39, a položilo 12. Ništa bolji rezultati nisu ni kod stomata. (Nastavak na 3 str.)

Најзад директно у предузећа

Секција друге године Удружења студената Економског факултета, уз помоћ Семинара за проучавање економике и организације социјалистичких привредних предузећа, који је у свом досадашњем раду постигао видне резултате, организовала је у првој половини месеца маја краћу екскурзију научног карактера у једном делу Источне Србије.

За шест дана, колико је екскурзија трајала, 16 студената и студенткиња, са својим предметним наставником, обишло је предузећа у Параћину, Бољевачке руднике каменог угља, затим Борски рудник и на крају Зајечар.

Циљ екскурзије је био да се студенти, будући економски стручњаци, бар донекле упознају са практичном организацијом производње, комерционалном клубом, радничким управљањем и уопште са радом предузећа, као и са њиховим најактуелнијом проблематиком. У више-часовним разговорима са претставницима радничког управљања и службеницима предузећа, овај циљ је управо и остварен. У сваком предузећу разговарало се о његовим конкретним проблемима. У фабрици текстила у Параћину, на пример, било је речи о снабдевању фабрике сировинама и о асортиману њених производа; у фабрици стакла, у истом месту, о ручној и аутоматизованој производњи, посебно, у оба предузећа, о пласману њихових

NOVI MOMENTI U MEĐUNARODNOJ SARADNJI STUDENATA

Povoljne okolnosti pod kojima se ona održava i koje su u znaku učvršćenja mira u svetu i iznalaženja oblika i mogućnosti za saradnju sa različitim unutrašnjim uređenjima van svakih blokova — daju nam za pravo kad očekujemo da će i na ovoj konferenciji doći do izražaja pozitivne tendencije za zblizavanjem svih studenata u svetu. To bi bio značajan momenat u razvoju međunarodne studentske (Nastavak na 3 str.)

ПОСЛЕ ВЕЛИКОГ БРОЈА ПРИЈАВЉЕНИХ ИСПИТА — СТВАРА СЕ РАСПОРЕД ПОЛАГАЊА

Studentska omladina na Hindu-univerzitetu u Benaresu

Indiska omladina — zaloga budućnosti

Kroz stranu
studentsku
š t a m p u

ASTA-INFORMATIONEN

U ZAP. NEMAČKOJ:

Vojno obrazovanje pre akademskog

Stvaranje zapadnonemačke armije optočelo je mnogo pre nego što je ova zemlja dobila suverenitet. Specijalni Blankov ured kome je Bonska vlada poverila ovaj delikatan posao, nailazi pri tome na prilične teškoće unutar zemlje. Antimilitarističko raspoloženje je naročito rašireno kod omladine. Ono se često i javno ispoljava.

Tako su polovinom aprila pretstavnici Saveza nemačkih studenata (VDS) imali duži razgovor sa Teodorom Blankom o tim pitanjima. Oni su tom prilikom istakli zahtev svoje organizacije da se zakonom dozvoli studentima da slobodno biraju da li će u vojsku ići pre ili posle studija. Blank je, međutim, nedvosmisleno rekao da vojna obuka mora da ima preimućstvo nad akademskim obrazovanjem. Pretstavnicima VDS-a je istina obećano da će se prilikom izrade nacarta zakona o vojsci voditi računa o ovim zahtevima. Takođe je dogovoreno da se u toku daljeg rada na ovom poslu menja informacioni materijal i u razgovorima izjednačavaju mišljenja.

Komentarišući u nekoliko reči svoju informaciju VDS-a o ovim razgovorima, «Asta-Informationen» (Hamburg) kaže da je razumljivo što Blank hoće da kupi u vojsku maturante jer mu trebaju oficiri, ali da nije razumljiva «spontana» saglasnost sa ovim Blankovim stavom koju je izjavilo predsedništvo konferencije Ringa demo-hrićanskih studenata rezolucijom od 28 aprila ove godine.

«Beatus ille hommo, qui sedet in sau domo»

(«Asta-informationen» — Хамбург) — Стоји на вратима Студентског станбеног уреда у Хамбургу. Па ипак најупорнији „бескућници“ не отступају: можда ће се још неко у прихvatном насељу машити за телефон да понуди собу... Чекање је овде прва грађанска дужност! Иза кулиса пак не изгледа ништа мање жалосно: дневно има по 120 молби, а 11 понуда места за становање.

Kako je sa studentskim domovima i sa životom i radom studentskih organizacija u ovom mestu?

Svaki dom ima svoju knjižnicu i prostorije za sastanke i društveni i zabavni život koji organizuju sami studenti doma. Domovi su pod neposrednom upravom pretstojnika ili rektora koji je obično član profesorskog saveta onog fakulteta čiji su studenti stanari doma. Univerzitet vrši nadzor i nad studentima koji se nalaze van domova u privatnim stanovima. Domovi i studenti su pod nadzorom studentskog predsedništva koje je pod stalnom kontrolom komiteta akademskog saveta, i rešava sva pitanja prijema studenata i njihove socijalne probleme kao i pitanja iz društvenog života studenata itd. Univerzitet ima petnaest domova. Pored toga postoji i dom za strane studente koji je jedini takve vrste u Indiji. Tu su studenti svih rasa i religija, sa svih strana sveta. Dom se zove »International House« i u nje mu ima studenata iz SAD, Francuske, Italije, Nemačke, Austrije, Švedske, Istočne Afrike, Avganistana, Turske, Indonezije, Nepala, Cejlona, Japana, Izraela i Jugoslavije. Dom je pod upravom profesora koji je član Univerzitetskog saveta.

Posebna pravila postoje za ponašanje i disciplinu studentkinja. Velika pažnja se posvećuje religioznom vaspitanju. Nedeljni »Gita«-čas i religiozni festivali su tome dokaz. Pored moralnog i duhovnog vaspitanja, ovde se posvećuje mnogo pažnje i fizičkom obrazovanju. Univerzitet ima svoj atletske savez u čijem su sastavu sekcije za tenis, fudbal, košarku, hokej, kriket, plivanje, boks itd. Ovde studenti imaju mogućnost da stiču i vojnu obuku. Nacionalni kadetski korpusi priprema otvaranje otkaza na kome će se školovati budući oficiri indiske vojske. Vojna obuka ne samo da nije obavezna, već joj podležu samo oni koji imaju za to isključive sposobnosti. Pored toga organizuju se i debate o pitanjima iz svih područja: politike, filozofije, religije, kulture, umetnosti itd. Studentima se daju stipendije i to pre svega dobrim studentima, kao i studentima nižih kasta, na primer, harijama, kao i studentima koji su žrtve nesreće iz 1942 godine. Neki se pak oslobađaju potpuno ili delimično takse i školarine. Mesečni izdaci studenata su inače 25—125 rupija, što zavisi od fakulteta na kome studiraju.

Najvažnija organizacija studenata jeste Univerzitetski parlament i Univerzitetski savez studenata.

Univerzitetski parlament je tradicionalna organizacija koja ima

za cilj da vaspitava kod studenata govorničke sposobnosti i uopšte sposobnosti za javno nastupanje i rad. Počasni članovi ove organizacije su visoke političke ličnosti koje imaju prilike da tu prenose svoja iskustva i znanja na mlade. Tu se organizuju takmičenja u govorništvu. Kandidati za vođe političkih organizacija se biraju na takvim takmičenjima, prema odlukama posebne profesorske komisije koja ocenjuje da li student ima govorničke sposobnosti i opšte intelektualne kvalitete za vođu organizacije i učešće u javnom, političkom i društvenom životu, ili ne.

Univerzitetski rad se odvija prema statutu koji je u saglasnosti sa državnim zakonima. Predsednik indiske republike, guverner države Utar Pradeš i glavni rektor imaju najvišu vlast na Univerzitetu. Oni imaju pravo. Indiska studentska omladina ima nezavidan položaj u socijalnom pogledu zbog visokih taksa za studiranje. Veoma komplikovano ustrojstvo Univerziteta u Benaresu sa bezbrojnim organima i nepodesan način polaganja ispita i organizacija ispitnih rokova, kao i preterano stroga disciplinska pravila na jednoj strani sputavaju studente, dok na drugoj, baš taj strogi red i disciplina, posebno strogi propisi u pogledu odnosa sa studentkinjama, nagomilavaju dovoljno energije i entuzijazma indiskih studenata da sve te teškoće ne samo prebrode, nego na njihova kulturna i opšta delatnost s obzirom na mogućnosti bude uzorna.

Indija uglavnom ima engleski sistem školstva koji omogućava da studenti za dve godine završe Univerzitet. Brzina sa kojom se diplomira ostavlja pitanje kvaliteta i znanja. Proforski kadar je vrlo različit, tako da se mogu naći među njima veliki kapaciteti u svojoj struci kojima bi se mogli ponositi i univerzitet u Evropi, dok na drugoj strani posebno na nekim predmetima njihov je kvalitet na nivou viših razreda naše gimnazije, što je i razumljivo naročito kada se uzme u obzir da ovde studenti dolaze veoma mladi na Univerzitet. Preterana izolacija ženske studentske omladine od muške i

nedostatak normalnog društvenog života u ovom smislu, ostavlja posledice na mlade ljude koji su mnogo manje samostalni i teže se razvijaju u smislu osamostaljenja svoje individualnosti. Tome je uzrok preterana disciplina, tako da se ne može govoriti o visokom moralnom nivou studenata iz naših perspektiva, jer je taj nivo identičan sa disciplinom. Jasno je da će se duboke posledice političke nesamostalnosti Indije još dugo osećati na indiskoj studentskoj omladini. Međunarodni studentski festival

u Nju Delhiju, koji je bio prvi festival te vrste, uspeo je da na pravi prvi korak u smislu oslobađanja od ovog tereta prošlosti.

Na Hinda Univerzitetu Benaresu veliki broj različitih kulturnih i političkih organizacija od kojih su — što se njihovog uticaja tiče — najjače prokongresna socijalistička i kominformovska. Na univerzitetu imaju većinu socijalisti koji ovde među studentima imaju ugledne i poštovane zastupnike.

Milan STANTE

Drag Koča Popović, državni sekretar DSIP-a predvođiće jugoslovensku delegaciju na pretstojećem jubilarnom zasjedanju Generalne skupštine. Kao što je poznato ovom zasjedanje će se održati od 20—26 juna u San Francisku.

Za demokratsku saradnju

(Nastavak sa 1 strane)

saradnje, budući da je dosad, nasuprot jednom već postojećem bloku studentskih unija — MSS — postojala tendencija stvaranja drugog — na terenu COSEC-a. Savez studenata Jugoslavije se uvek odlučno borio protiv ovih blokovskih tendencija i ukazujući na svu štetnost i opasnost koju one nose u sebi pozivao na razvijanje široke međunarodne saradnje zasnovane na principima demokratske saradnje. Tvrdili smo — a sada još i više — da uprkos tim razlikama postoji niz pitanja od zajedničkog interesa za studente svih zemalja. Ona baš mogu predstavljati realnu bazu za razvijanje konkretne saradnje. Što je najznačajnije, ta saradnja ne bi bila sama sebi svrha, već bi značila dragocen potsticaj svim onim stremljenjima u svetu koja vode ka upoznavanju i zbližavanju naroda i zemalja. Studenti mogu i zato moraju da budu ti koji će u međunarodne odnose unositi širinu pogleda, novi, svežiji duh, tako neophodan međunarodnoj atmosferi zatravljanoj blokovskom politikom.

Da će razvoj krenuti tim pravcem — daje nam nade i činjenica da se u poslednje vreme sve jače čuje reč studenata A-

zije, Afrike i Južne Amerike, problemima. A oni imaju šta da kažu i o borbi za slobodu svojih zemalja, za kulturni i ekonomski napredak i nezavisnost, itd. Veliku bi grešku napravili oni koji bi pokušali da to ma na koji način spreče.

POJAVE MONOPOLIZMA SE MORAJU ENERGIČNO SUZBIJATI

Danas, u ovakvim okolnostima koje idu u prilog dosadašnje politike našeg Saveza studenata — logično je da će i delegacija koja pođe u Birmingham uložiti sve napore da u ovom smislu doprinese radu konferencije. Boga to iskustvo iz naših međunarodnih odnosa, a posebno sa ranijih konferencija daju nam mogućnost da ukažemo na neka konkretna pitanja na kojima će i naša delegacija svakako insistirati.

Pretstojeća konferencija može da bude mesto na kome će oni slobodno da progovore o svojim

● neke pojave u saradnji preko COSEC-a nalažu budnost protiv pokušaja monopolizma od strane izvesnih nacionalnih unija; ● ravnopravno tretiranje problema studenata iz svih delova

sveta u smislu principa usvojenih u Istanbulu. (Tu pre svega mislimo na probleme studenata Azije i Afrike.)

● iznalaženje načina za efikasnije realizovanje godišnjih programa aktivnosti;

● poboljšavanje informativne službe: Informativni bilten se istina u poslednje vreme popravio, ali »Student Mirror«, kojeg COSEC takođe smatra za svoju publikaciju, pati od političke pristranosti. Neophodno je postojanje jednog objektivnog informativnog biltena čija bi redakcija bila pod kontrolom nacionalnih unija;

● povećanje pomoći studentima iz nerazvijenih i zavisnih zemalja;

● bilo bi korisno prodiskutovati i o proširavanju regionalne saradnje studentskih organizacija i ulozu COSEC-a u njoj.

Naša delegacija će podneti na konferenciji i izveštaj o vršenju delegirane odgovornosti, odnosno o radu prve međunarodne studentske konferencije o kulturnim pitanjima održane u Ljubljani januara o. g. Tom prilikom će svakako izneti i neke svoje predloge za dalji rad na ovom polju.

Miloslav PRELIĆ

VESTI

29 maja o. g. u Beogradu je održana interfakultetska konferencija IFMSA na kojoj su učestvovali predstavnici svih medicinskih fakulteta iz cele zemlje. Na ovoj konferenciji pored podnetih izveštaja sekcija fakulteta, izvršena je raspodela mesta za odlazak studenata na stručnu letnju praksu u inostranstvo.

U diskusiji svi delegati su osudili pokušaj izvesnih studenata da odlaze u inostranstvo po svaku cenu i van organizacije IFMSA.

Konferencija je rešila da ubuduće prilikom sklapanja ugovora sa stranim studentskim organizacijama, obavezno se unese stavka o socijalnom osiguranju studenata za vreme boravka u dotičnoj zemlji.

Beogradska sekcija IFMSA ove godine organizuje seminar iz oblasti infektivnih bolesti na kome će učestvovati i strani studenti. Seminar počinje 2 septembra o. g. u Beogradu.

Kako saznajemo iz AIESEC-a okvira razmene studenata sa inostranstvom, ovih dana krenuli su dva studenta za Englesku i jedan za Holandiju na dvomesečnu letnju stručnu praksu. Ostali studenti kreću u junu i julu. Odbori AIESEC-a vrši pripreme za doček i smeštaj stranih studenata koji dolaze u našu zemlju na letnju praksu.

ТЕРЕН ПРЕ СВЕГА

АКАДЕМИК ВЕЉКО ПЕТРОВИЋ:

Морају имати пасију и љубав за свој позив

У монументалној црвеној згради Народног музеја на Тргу Републике примио ме је у својој канцеларији академик Вељко Петровић. У току дужег разговора који се крећу у широком оквиру старих тема, о југословенском и војвођанском друштвеном и уметничком фолклору, настојао сам, да на неки начин добијем одговоре. На поменуто у наслову. Узгред спомињући своје студентовање и распусте у Сомбору пре пола века, велику акцију снимања икона и фресака по сремским манастирима пре три деценије, изнео је стари књижевник доста података о томе како гледа на проблем сналажења дипломираних студената у музејској пракси.

... Морају они имати пасију за то. Просто да човек осећа једно велико, безгранично задовољство када, на пример, пронађе комад пра-старог римског или неманићког новчића за нумизматичку збирку Или да се искрено или дубоко разочара када га позову да оцени и огкупи наводно аутентично платно — једног Данила, Ђуре Јакшића или Радонића у некој узмисмо, приватној кући, а он види, да је потпис фалсификован, и да су то уља каквег убог бечког молера из 70-тих година, које су могу на кило куповати по иностраним старинарницама.

А за стицање искуства неопходна је љубав према професији, страст занатска и уметничка, и за младе људе и девојке терен, изнад свега терен...

ЈЕДНА ДИПРЕСИЈА О СТАРИМ ИКОНАМА

Месецима рити негде у гудурама Сандака и Косова и тражити антику; а по задимљеним и црним припратама црква и манастира — кад код нас најалост световних споменика и грађевина није остало — проназити фреске и рељефе на иконостасима...

И њих имати, интуицију: „Видиш, ја сам најлепше примерке икона знао некада да налазим, — не на олтарима, него у мастирским кухињама и оставама: лепо узела тако нека равносна редуша или отац — кувар повећу или омању икону — каква им већ треба, па покривају њима најве за хлеб или кацице са киселим млеком и младим сиром. А на једном великом ко-

маду одваљеном од манастирског зида нашао сам у Крушедолу, сред њевоковану фреску мајке божје. Употребљавали су је за подупирање капије и узјавивање коња — тј. не фреску — њу нису ни приметили — него онај комад зида! А ипак су знали понеки да се буне, кад музеји само позајмљују слике за изложбу или рестаурирање — као не могу да се одвоје од својих светиња...

И ето, зато ти кажем, музеолог се не ствара овде у кабинету и у лабораторији, него тамо на изворишту, на лицу места. А од младих и девојака који са дипломом траже прибежишта у велерадским институцијама само да би избегли пионирски рад по нашим културним центрима у унутрашњости, од њих ће бити слаба вајла и за нашу стару уметност и за њих саме.

Кугоси Народног музеја Вера Ненадовић и Секулић само су поткрепили ова излагања истичући да је засада још увек недовољна сарадња између катедара и музеја и да се збирке веома мало користе за наставу, мада би се чак могли и испити полагати из одговарајућих предмета Филозофског факултета, овде у галеријама међу сликама и скулптурама.

НА ФАКУЛТЕТИМА СЕ НЕ МОГУ СТЕЋИ СВА ЗНАЊА

У Градском музеју још на улазу у капији запањује очи камени амбијент римских саркофага, турских надгробних тублета и разних других торзо остатака прадревних кипова и украса.

Управник Сора Симић-Миловановић каже:

— На факултету се не могу стећи сва знања потребна музејским радницима. У првом реду ту мислим да техничку страну музејског рада, експонажу предмета, стручну администрацију итд.

Али ми се старамо да младе одмах распоредимо на најпогоднија места, на пример, на свим ископавањима на београдском терену око Роспи Ђуприје учествују само млади асистенти.

Професор Рајко Веселиновић, кустос средњевековног одељења у музеју:

— Карактеристика нашег музеја је у томе, што је најкомплекснији у Београду. Код нас су заступљени сви видови и обилци, не са-

мо уметничког — него и друштвено-политичког живота из прошлости Београда, и то пружа широке поље за разноврсну истраживачку деатност.

ОНИ КОЈИ ПРОУЧАВАЈУ ЗАСТАВЕ И ТРОФЕЈЕ

Међу сурим калемегданским зидинама, у некадашњим здањима Кадетског училишта Кнежевине Србије, стешњен је малом простору Југословенски војни музеј, једини такве врсте у земљи.

Мајор Јаворник, одмах ме је упутно даље: „Најбоље нека вам сами млађи кажу како су се снашли. Ево, другарица Деса Николић је претпрошле године завршила етнологију.

... У почетку ми је било веома тешко. Проблематика Војног музеја је специфична и изискује темељито проучавање историје, нарочито ратне историје.

Моја, да је тако назovem, струка су униформе, заставе, медале и инструменти и наши трофејни и утицај страних војски на њихово уобичавање током историје. Дакле, материја у знатној мери вен универзитетског програма.

Ето, таква је ситуација на музејском фронту у Београду за оне који проистичу из Капетан Мишиног здања.

Празних места нема, али ће их по свој прилици увек бити за озбиљне научне раднике који се у Београд буду враћали са вишегодишњих истраживања негде ван Београда, и са монографијама и научним радовима. Ово, најзад, није карактеристично само за овај сектор научне делатности.

Маринко Мрђанов

Дипломирали су...

На Шумарском факултету, Јован Радовић, Шевкија Шабонић, Радоје Јованић, Божидар Нинковић, Надежда Маринковић, Иван Јаковљевић, Љубинка Максимовић, Стојан Стојин, Миодраг Каменовић, Војислав Љубојевић, Вељко Мартиновић, Јованка Полкаћ, Чедомир Балцајић, Бранислав Јелић, Миодраг Војиновић, Бојана Божин.

За време распуста студенти одлазе на праксу. Својим молбама Деканату студенти траже предузећа у којима из било каквих разлога желе обавити праксу. Комисија за праксу при деканату Машинског факултета, са којим смо члановима разговарали, излази у сусрет молбама, уколико је могуће. Деканат располаже ограниченим новчаним средствима и не може помоћи сваком студенту, па је принуђен да их шаље у предузећа, ближе околини Београда или у самом Београду. Велики део предузећа даје врло неповољне одговоре. Поједина предузећа желе да приме само два или три студента, не обавезујући се да ће обезбедити исхрану и смештај, (случај „Првомајске“, „Соко“ Мостар и „Змај“ итд. Поједина предузећа не желе да приме икога, пошто је већ попуњен број стипендистима. Нека предузећа одговарају да нису планирали финансијска средства за студенте на пракси. Бродоградилште из Сплита пише да им је јако жао, али не могу да приме, пошто немају материјалних средстава да обезбеде стан и храну. Фабрика каблова из Светозарева тражи апсолвента коме ће платити праксу, али да касније остане код њих. итд. Такви одговори показују потпуну незаинтересованост за младу генерацију стручњака. Чиме оправдати овакве одговоре? Зар се финансијско питање не може заиста решити? Да се може решити и то повољ-

но, показује случај Трепче која плаћа праксу са 6—8000 динара и фабрике „Борис Кидрић“ која плаћа 20—30 динара по сату с тим што обезбеђује стан и храну. На праксу се одлази да се види цео процес у једној фабрици. Зато се при фабрикама одређују одговорни људи који ће водити студенте кроз фабрику и објашњавати им процес и помоћи им у бољем савлађивању текућих задатака. Међутим, чешће је случај да ти људи не воде рачуна о својим дужностима, а још чешће да се студенти укључују у рад предузећа поред неких техничара који је за свој рад плаћен, а студент се искоришћава бесплатно. Не можемо прећи олако нип реко немарности студената, што показују резултати колоквијума. Пракса се признаје само после положеног колоквијума. Често је случај да студенти показују потпуно незнање. Истина је, да се колоквијуми полагају четири до пет месеци после праксе, али време не сме бити разлог незнања. Велики недостатак праксе је недовољна контрола, како предузећа, тако и немарност студената. Само добра сарадња предузећа и установа које примају студенте на праксу и нових органа управе на факултету, допринеће да летња пракса буде заиста пракса и да да боље резултате.

Љубо ЈОВАНОВИЋ

КУЋА „U“

(Nastavak sa 1 strane)

tologa: 19 i 20 maja od 38 kandidata odustalo 18, palo 19 a položio samo jedan! Na fizici je od 135 kandidata odustalo 114, palo 10, a položio 11.

Zaista neverovatna i zabrinjavajuća činjenica. I posle dvogodišnjeg rada ovakav neuspех.

Prve laste — a donele jesen

Ulazimo u jedno mirno stepenište, koje vodi u sobu sa zidovima od straha. A reči nekad i negde pročitane opominju da li je zaista tako: « Ave, Spasoje, moruturi te salutant. Gledamo polaganje praktičnog ispita koji prema rečima asisfenta instituta treba da upotpuni sliku o vrednosti jednog kandidata. A bruceši se pitaju zar baš ove godine nadođe da uvedu praktični i ljute se što su baš oni prvi. A napolju nisu svi za očajavanje, čuju se i ovakve »šale« ili »zbi-lja«:

— Eto, piša ti on Mileta, zašto pas ne isplazi jezik kad trči. — A Mile ti njemu kao iz tora — zato da drži ravnotežu repu. I naravno »okinuo« ie. Zato brat vata svakog dana »lagač« pitanja, jer stvarno »Gärza« je je »Grozni Vasilije«.

A na fizici, već pred vratima, stepenice pune. Čekaju red. Deset je unutra i jedan po jedan ulaze. Ulazimo i mi i susrećemo se sa punom tablom i crnom kolegincim. Redaju se pitanja i u plašena figura u crnom lagano napušta vežbaonicu.

— Eto, kaže nam nastavnik Dragica Kirić, tako izvlačim sve što se može.

Gledamo izveštaj Medicinari-17-og 18-og i 19-og. Polagalo 128 Palo 32. Položio 86. Za prve dane slab rezultat, ako se ima u vidu da su polagali oni najspremniji. Izlazimo, a rečene reči još su prisutne u nama. kolegincica je 4 kandidat koji je danas položio. I opet: zar samo 4 danas?

A njihovi susedi na hemiskom tek su počeli sa ispitivanjem studenata opšteg spiska.

Na drugoj godini nešto tiše

U prizemlju zgrade studenti druge godine razgledaju raspored ispita.

— Dobro je, dobio sam datum iz fiziologije kad sam i tražio.

— Da, a meni ti i histologiju i anatomiju zbili u dva dana, nerovno grizući usne, dobacuje jedan kolega.

Ostavljamo ih, jer osećamo da će m... doći i do psovki, kad željama nije udovoljeno, pa nije ni čudo što je jedan kolega prijavio histologiju za zadnji dan a dobio prvog dana ispitnog roka.

Čudna je ova psihoza, ispita, i mučnog iščekivanja i zato gledamo da je napustimo zajedno sa onima čiji koraci umiru za prvim uglovima velegrađskih ulica.

J Bukelić

L. Mirković.

Затишје

без тишине

(Наставак са 1 стране)

А за то време, у пријатној и другарској атмосфери одвијали су се испити из предвојничке обуке. Прилазе кандидати, питање извуку, размисле на клупи „затрпаној“: минама, торбицама са гасмаскама, средствима ца рањенике.

Кандидат извадио питање и прихватио се гасмаске.

— Овај сигурно полаже! А друго питање?

— Борбене заповести командира, каже кандидат својим колегама и гризе усну.

— Ауууу!

Не знамо како је одговорио. Слушали смо само првог: намена и средства личне противхемиске заштите; где се постављају мине изненађења? — Била су његова питања. Знао је.

Док смо излазили оставили смо за собом наставников глас: „Матић Томислави!“

И тако, полагају.

Ване Јовановић

СЛИКА НЕДЕЉЕ

Испити су већ почели на свим факултетима. Резултати напора учињених на спремање испита огледаће се у „испитном месецу“.

На слици: група студената прва полаже испит.

pro et contra

sa studentskih galerija

НОВО У „ГОСПОЋИ МИНИСТАРКИ“

ПОВОДОМ ОБНОВЕ У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ

Пошто се старинско тумачење познате Нушићеве шале није појављивало једно време на сцени зграде на Тргу Републике, очекивали смо од обнове један нов напор ка савременом (али не и лажном) приказивању Нушића с којим се најзад почело. Подмлађивање целе екипе, почев са самим редитељем, Душаном Владисављевићем, давало је основа за ове наде. Међутим, испоставило се да је решено да се стара, изанђала претстава само окрпи, да се извођачи мало дисциплинују па да се све опет пусти у промет, јер — овај ће комад под публике увек успети.

Овде је још раније било речи о насилном и неумесном „продубљивању“ Нушића. Пример је код „Госпође министарке“ још очигледнији, мада се у том умртвљујућем поступку овде није отишло тако далеко. Ипак, и оне незнатне интервенције учињене су у овом правцу. Ако се овај лак, непретенциозан комад, сав усретсрећен на претераности, изопачености, на смешно у најгрубљем, најприснијем и најзаразнијем виду, ако се он подвргне анализи школских вредности, онда губи замах и свежину а недостатак класичних, разумских квалитета још је очигледнији. Припремајући једну позоришну претставу, важно је знати шта се има пред собом. Иначе, дешава се парадокс: делу, које је почастовано стављањем на репертоар, ради се даље о глави. „Госпођа министарка“, која је сав вид, која је сва урнебесно духовита реплика на реплику и зато нестварна, надстварна, претерана, даје се мирно, тако да личи на стварност, тако да цепидлачки озбиљни гледалац (па и критичар) има права да пита: „Зар је то тако могло да се деси?“. „Овако није у животу“ итд. Значи, да стил извођења није био у стању да публици сугерира о каквом се комаду ради, да није био у стању да је пренесе у царство екстрема који су права стварност овакве комике.

Треба ипак рећи да је, у односу на стање пре обнове, претстава визуелно обогаћена: кретање је живље и занимљивије, распоред група, нарочито рођачке, много је живописније. Да је тако било и са говором, да се редитељ није плашио „плиткости“ брзог, нехајног причања срачунатог на просто пласирање досетке, не би се десило да наивна места наивних позитивних личности (којих код Нушића увек има и увек су терет) буду толико упадљива и спора. Цела претстава требало је да буде у бурном темпу, требало је да се гледалац немилосрдно држи у рукама, док не изнемогне од смеха, јер овај је комад зато и стваран. „Госпођа министарка“ је толико ефектно писана да и човеку слабије инвенције није тешко да замисли његово савршено сценско остварење. Када се има у виду да овакав идеал постоји код великог дела публике, мора се признати да је веома тешко угодити свима обнављајући ову популарну Нушићеву комедију.

Од нових личности које гледамо као интерпретаторе, највише пада уочи Јовиша Војновић, који је имао да се бори са веома захвалним шаблоном којим се Марко Маринковић некада приближио београдској публици. Он је умео да користи текст, али ипак није постајао јевтин. Ова сезона је у великој мери допринела уверењу да Војновић постаје један од најјачих београдских комичара. Дара Вукотић у тешкој насловној улози није била своја, али није била на слаба. Небрижљивост према тексту и погрешан локални изговор, сметали су јој да се приближи Љубинки Бобић. Миодраг Лазаревић и Богослав Никшић сналазили су се мало круто и незахвалним улогама, али су били, симпатичан пар. Бранислав Јеремић је један од најбољих од многих Пера Каленић које смо гледали у Народном позоришту, али не толико добар као некада Бранко Јовановић. Фину, чак и потресну минијатуру, изradio је Станко Вуханац, док су Северин Бјелић и Ташко Нацић донели, свако на свој начин, сочног успелог Никарагуу.

В. Д.

РЕЗУЛТАТИ КОНКУРСА ЗА ЛИКОВНЕ РАДОВЕ

Жири за преглед ликовних радова, графичких радова и скулптуре, послатих на конкурс који је одржан у оквиру фестивала Београдског универзитета одлучио је да се награде следећи радови:

Сликарски радови

- I награда ЗОРАНУ МАТИЋУ за рад „Ватра“.
- II награда СВЕТОЗАРУ ЂОРЂЕВИЋУ за рад „Цвеће“.

Графички радови

- I награда МИОДРАГУ РОГИЋУ за рад „Пољубац“.
- II награда МИТКУ ЧУДОВУ за рад „Цветови“.

Скулптура

- I награда МИРИ САНДИЋ за рад „Дивља свиња“.
- II награда АНТОНУ КРАЉИЋУ за рад „Глава“.

Жири: ВИНКО ГРДАН, ЛАЗАР ВУЈАКЛИЈА, АНА БЕЛ-

ШИЋ.

KULTURA i UMETNOST

DENI DIDRO „O UMETNOSTI“ (Kultura — Beograd 1955)

Osnivač Enciklopedije i njen urednik Didro, sa Holbahom bio je žiža prosvetiteljskog misaonog života i borbe. I kao filozof i kao estetičar, Didro, zauzima značajno, prvo mesto među francuskim prosvetiteljima-filozofima 18 veka. Baveći se umetnošću Didro je bio i njen teoretičar. Borio se da i ona kao i filozofija postane i bude nova.

Svoje estetsko učenje suprotstavljao je starim klasicističkim školama ističući nove zahteve u umetnosti. Ona treba da se okrene životu, da izražava njegova protivurečja i probleme i da ih rešava za dobro čoveka.

a ne da pojedini povlašćenim slojevima služi samo za zabavu i izživljavanje.

Didrova estetika, uostalom i filozofija prosvetćenosti sva je nadahnuta novim duhom, okretnuta životu i čoveku. Ona nosi zahtev i praktično se bori da umetnost oslobodi starih formi klasicizma, dogme i crkve, da je učini aktivnom i tvoračkom u odnosu na čovekov razvitak, pogled na svet, da i ona doprinosi da ljudi menjaju svoju sliku o svetu. Umetnost treba da se odrekne svega natprirodnog i bude čovekova. To je bitna činjenica istorijskog značaja Didroove filozofije i estetike, revolucionarnost i humanizam koji i danas istinski uzbuđuje.

U ovoj knjizi prevedeno je pet Di-

drovih eseja; eseji o muzici i „Saloni“ pisani izvanrednim stilom izostali su, iako nisu manje vredni.

Esej „Filozofska istraživanja o po-reklu i prirodi lepog (1751 god.) raniji Didroov rad, iako je pisan dosta apstraktno i danas ima svoj značaj za estetiku. Ta prva naziranja o umetnosti Didro je dalje razvijao u mnogim svojim delima. Prevazilazeći svoju teoriju o umetnosti kao podražavanju prirode, on je uočio da se u umetničkom stvaranju akt samog stvaralačkog subjekta ne sme zapostavljati i da je ta estetska delatnost složena i da se razlikuje od čisto misaone uključuje i druge psihičke i objektivne društvene fenomene u sebe.

Težeći da odredi suštinu lepog Didro mu pridaje utilitaristički značaj. Ali rešavajući taj problem kompleksno on ističe suprotno ranijim teoretičarima da se korist ne može uzeti kao jedina osnova, uslov i činilac fenomena lepog. Lepo proizilazi iz percepcije koju mi stičemo preko čula o izvesnim stvarnim odnosima koji postoje u prirodnim i ljudskim tvorevina. Saznanje tih odnosa je osnova lepoga, koje se ne javlja odvojeno od istinitog i dobrog. Didro je dijalektički mislio učeći da lepo kao takvo nije nešto apsolutno, nepromenljivo i večno. Kao u teoriji saznanja tako i u učenju o lepom Didro je senzualist, u osnovi materijalist. Čovek se aktivno odnosi prema pojavama sveta, i u poimanju njihovih odnosa, suština dolazi i do pretstave o lepom preko čula. U tom smislu je Didro rešavao problem lepog u estetici, fenomen i pojavu lepog u ljudskoj svesti i poimanju.

U eseju „O dramskoj poeziji“ (1758), i u „Paradoksu o glumeu“ (1770), Didro ističe nove tendencije (najvažnija je moralistička) i nove zahteve u oblasti dramske i pozorišne umetnosti. Dramska dela treba da budu prirodna, istinita, nasuprot klasicističkoj

tradiciji pozorišta, koja je umetnost učinila praznom, izveštačenom i lažnom. Dramski likovi treba da su celoviti, prirodni, jasni, kako bi mogli da deluju na gledaoce i da ih vaspitavaju u novom i zdravom duhu.

Treba pomenuti da u „Eseju o slikarstvu“ (1765) ima vrlo značajnih misli-naročito o boji, svetlosti i sceni, koje će tek moderno slikarstvo prihvatiti i praktično koristiti.

I pored izvesnih ograničenosti ovo delo u osnovi aktuelno je i danas. Vredno je pažnje naročito onih koji se interesuju za umetnost i njome bave. Jer značaj i snaga Didroove estetike je u tome što ona umetnost shvata kao izraz čovekovog života i borbe, suprotno dotadanjim idealističkim i skolastičkim shvatanjima umetnosti. Iako je Didro osnovao estetske probleme rešavao racionalistički, često apstraktno, dubina njegove misli je u tome što je oslobađao umetnost od mraka Srednjeg veka, ukazujući joj put daljeg razvoja, koji umetnost u izvesnom smislu i danas produžuje.

Čitaoci zainteresovani ovom vrstom estetskih problema naći će u ovim esejima kompleks pitanja i odgovora iz oblasti umetnosti, onako kako ih je duh francuske prosvetćenosti obeležio, istakao i rešavao posebno u delu svog velikog predstavnika Deni Didroa.

Predgovor Dr. Veljka Koraća bogat je u svome sadržaju, nosi mnoge detalje i činjenice o piščevom životu i radu, otkrivajući čitaoцу sam značaj Didroa za filozofiju i estetiku uopšte, a posebno značaj ovog dela o kome je reč.

Bitno je i to da predgovor neposredno ukazuje na vreme i uslove u kojima se pisac razvijao, stvarao i borio, otkrivajući čitaoцу sam značaj Didroa za filozofiju i estetiku uopšte, a posebno značaj ovog dela o kome je reč.

Živojin R. NIKOLIĆ

РЕЗУЛТАТИ КЊИЖЕВНОГ КОНКУРСА

Жири за преглед књижевних радова послатих на конкурс који је одржан у оквиру фестивала Београдског универзитета, донео је следећу одлуку.

Поезија

- I награда се не додељује.
- II награда додељује се учеснику под шифром „ВЕЛИКО ЛЕТО“ за песму „ГОДИНЕ ПОД НАШИМ НЕБОМ“.
- III награда додељује се учеснику под шифром „БЕЗИМЕНИ“ за песму „ШЕФУ ЈЕДНЕ ОБИЧНЕ СТАНИЦЕ БАНАТСКЕ“.

Проза

- I и II награда се не додељује.
- III награда додељује се учеснику под шифром „КОРАЦИ“ за приповетку „НОЋ ИСПРЕД И ИЗА ЧЕКАЊА“.

Драма

- Не додељује се ниједна награда.
- Жири: МИЛОШ БАНДИЋ, ПЕТАР ЦАЦИЋ и ПРЕДРАГ ПАЛАВЕСТРА.

Skica situacije

Tek što je izašao iz stanice lokalni voz stao je na signalu.

U prvom kupeu do vrata putnici su znatiželjno pogledali kroz prozor.

Žena, pored koje je sedeo dečak, pitala je zašto je voz stao.

Dva seljaka nisu ništa odgovorili. Sigurno je signal, rekla je žena.

Putnici su čuli kako su se otvorila vrata vagona. Neko je stresao sneg sa nogu.

Čovek koji je ušao na signalu otkriningo je vrata prvog kupea i pitao da li je slobodno.

Niko mu ništa nije odgovorio i on je seo u ugao.

Voz je krenuo i žena je bila zadovoljna što će uskoro opet biti kod svoga muža. Prva ratna zima donela je prve neugodnosti. Baš neugodnosti. Tako je govorio njen otac.

Mama, zašto je sada rat? pitao je dečak.

Čuti, kazala je mama.

Čovek koji je ušao na signalu izvadio je novine i stavio ih pred sebe.

Mama, zašto mi sada idemo kod tate iako još nije božić?

Prestani da zapitkuješ odgovorila mu je mama.

Jedan seljak se digao i izašao u hodnik. Brzo se vratio.

Mama, izvadi mi loptu da se igram, tražio je dečak.

PRIČA NAGRAĐENA

Putnik koji je

Ti si jedno užasno derište. Sedi tu i čuti. Putnik sa signala savio je novine i napravio od njih zeca, kome kad se povuče za rep, mrđaju uši.

Pružio ga je dečaku.

Tek sada je žena primetila da on nema više od 25 godina. I da nema zimski kaput. Imao je lepe oči i kratku kosu.

Mama, smet da uzmem? pitao je dečak.

Ona je klimnula glavom.

Uzeo je zeca i povukao ga za rep. Zec je mrdnuo ušima.

Daj da ti pokažem još nešto rekao je mladić.

Dečak je napravio kapu i stavio je na glavu. Dečak je napravio jedan list novina i napravio mu kapu.

Dečak je rekao da i on to zna.

Pokaži mi.

Dečak je napravio kapu i stavio jee na glavu. Rekao mu je da i on stavi svoju.

Hajde da se igramo vojnika, tražio je dečak.

Voz je još nekoliko puta stao. Žena je bila

Литерарна година београдских студената

КАД год уђете у „четрдесетпетицу“ ту фабулозну одају на Природно-математичком факултету, сретнете десетак познатих очију сталних сапуника књижевних вечери и конференса. Али, било би наивно помислити да су књижевне амбиције београдских студената видљиве само овде и да нема и других бучних скупова. Готово нема факултета који у току прошле године није угледао мале или велике, шарене или једнобојне плакате, које су позивале на књижевне вечери. На Економском, на Правном на Медицинском постоји једна мала литерарна оаза за коју се не чује много, али која даје бар

сти. Створен је и напојен мит о крсташком рату „модерниста“ и „реалиста“, што је свакако израз навијачке упрошћености. Појединачно пак највише афинитета за уметничку књигу имају студенти архитектуре, али је језгро њиховог почетништва расуто последњих месеци. Недостатак размене књижевних дружина факултета, придонео је великој неједнакости у литерарном образовању.

Студенти технике нису ни слутили колико топло и поуздано може да их упути и књижевно обавести једна конференса Борислава Михајловића, критичара коме студентски клубови треба да поклоне делатну пажњу. Тек са Ворисом (раније је Ђокић долазио да из „рукава сећања“ избаци јевтине жижице смеха, а група писаца су читале углавном познате текстове) Друштвени клуб студената технике приближио се савременим токовима књижевности и потрудио се да их оштроумно прати.

Стихијне ревије студената пишаца на Филозофском факултету готово се не могу пратити. Догађа се да само једне вечери неколике групе организују књижевне састанке. Ипак, најчешће су плакате у чијем заглављу пише: Литерарна секција „Јован Поповић“. Али, ова секција сасвим је лабава организација и без водећег чланства које би стварало атмосферу правих књижевних разговора и договора. Пролазе многи велики датуми (шездесет година Словеначке Модерне, годишњице Јована Стерије и Бранислава Нушића), а да све то не добије гласа у литерарној матици, као што је „Јован Поповић“.

Иако често заглашени књижевним акцијама у земљи и иностранству, студентски литерарни скупови као у ораховој љусци иду по површини. Књижевски излози су пуни и препуни, очи љубитеља књиге такође су пуне — али разговори су ретки и недовољни. Ђосићеви „Корени“, Јалићево „Зло пролеће“, Шинкови „Оптимисти“ и многе друге зреле књиге нису почастоване никаквом анализом иако су их студенти књижевности често носили под пазухом уз оне брзоплете епитете: одлично, сјајно, „крваво“. На сваком кораку помиње се љута реч: метафора. „Бруцоши“

књижевних група лутају и лево и десно тражећи примере из теорије књижевности, а на плткатицама никада нешто у стилу, о језику, о песничком изразу.

Семинарски живот је одвише затворен и административан. Студирајући литературу, студенти књижевности једноставно протрче кроз њу. Примају с пола уха оно мало предавања и равнодушно слушају слабе, булеварски интонирани дискусиије на књижевним вечерима. И естетика је такође далека и чаробна кутија за књижевни стадион „45“. Идеолошка спрема младих писаца често је на нултом степену. Све ово треба именовати иако су студентски књижевни састанци често остављали утисак живахне делатности.

Пређимо сада и на другу страну. На естради „четрдесетпетице“ откривени су ове године многи свежи дарови. Конкурси су такође били ведро огледало студентског књижевног почетништва.

Права је штета што се развијена књижевна делатност на Универзитету не региструје у зборницима, алманасима и часописима. Међутим, ако нема погаче, има хлеба. Ако нема хлеба, има свежих кришки. Ту свежину (која није непрекидна) носе на својим страницама „Видици“ час зелени, час љубичасти. Већ годинама, у разним редакцијама, излазе „Видици“, не увек виђени на свим факултетима и не увек видовити за све дарове студентске. Ипак овде су многи почетници са племенитом акцијом једног Жака Тибоа открили снагу своје речи. Знају да је тренутак новинарског одушевљења кратак, али треба забележити ове ликове Ђорђа Трифуновића, есеисту који ведро силази у магличасте текстове нашег Средњег века; Миленка Митићког, чија се фантастична проза чита са уживањем; Божу Тимотијевића, песника чулних недара Србије и Томислава Мијовића који новим песничким еланом стиже у метафоре великог града. Удружени романисти Београда, Загребца, Сарајева и Скопља издају повремено часопис „Покушаји“, где се поред стручних чланака открива и топла наклоност преводилачком послу.

Милосав Мирковић

Stojan Lazib: ДЕЧАК

мало светлости и жара литерарном почетништву.

Међутим, права књижевна делатност огледа се тек на Филозофском факултету и у Друштвеном клубу техничког факултета. На техничким факултетима литерарни разговори воде се најчешће са књижевницима, па се тако образовала једна дунавска ширина између будних слушаоца и супериорних предавача. Број слушаца, који воле сензације и површне латице обавештавања, приличан је и говори у прилог нестабилне књижевне образовано

levi rakurs

Смелија критика у совјетском филму

„Верни другови“

После дуге паузе у гледању совјетских филмова, највише нас је занимало колика се промена у њима десила у обради савремених тема. Испоставило се да совјетски филм и даље следи званичан курс који је сада против бирократизма и то оног на сразмерно вишим местима. Све остало је подређено том главном задатку, тако да у совјетским људима на филму нема још увек дубљих унутрашњих сукоба, сем исправљивих неспоразума. Сигурни глумци ипак су успели да у овај понекад сладуњавао колорисан филм, унесу нешто поезије и доброћудне љубави за природу, људе и песму.

X = O

ДЕГРАДАЦИЈА МИШЕМ МОРГАН

Најгоре је код лоших мелодрамских филмова што пренаглашене лепе људске ствари своју ситну топлину. Љубав између жене из високог друштва и младог столара у „Мадам X“ једна је од оних несхватљивих веза које нису ни страст ни нежност, него жеља импотентног писца сценарија. Да би гледаоци мало веровали, Мишел Морган и Анри Видал принуђени су да много тврде, причају, да буду досадни. Крај, који је мало мање отрчан од онога што му претходи, спас је од ове скроз предвидљиве, тмурне бруке редитеља Гремијона.

Б.

А.

„OVAN SA PET NOGU“

Stara istina, koju filistri nikada neće priznati je da je najlakše biti duhovit kad se prave vicevi na sopstveni račun. Francuzi, su bar u svojim filmovima, uspevali da budu vrlo široki i tolerantni kada se tiče ismejavanja sopstvenih nedostataka. Zato im je uspelo da izname smeh, čak i u jednoj bezazlenoj i iskonstruisanoj fabuli kakva je priča o petorkama iz Trezinjana. Uz nešto seksa i egzotike, humor dobrog kvaliteta, često pun bodiji na račun malograđana, uvek je prisutan i u tekstu i u Fernandelovim grimasama. Fernandel je pokazao zaista fenomenalnu raznolikost svoga komičarskog izraza zamatajući na potpuno različite načine pet uloga u istom filmu.

Т.

Доласи: „УСАМЉЕНИ РЕЗОЛВЕР“

РЕЗУЛТАТИ КОНКУРСА ЗА МУЗИЧКЕ КОМПОЗИЦИЈЕ

Жири за преглед композиција послатих на конкурс који је одржан у оквиру фестивала Београдског универзитета, одлучио је да се награде следећи радови:

У групи композиција за камерне ансамбле:

I награда није додељена
II награда гудачки квартет од ЗЛАТАНА ВАУДЕ
III награда Сонатина за обую и клавира од РАДОМИРА ПЕТРОВИЋА и Соната за два клавира од ВЛАДАНА РАДОВАНОВИЋА.

У групи солистичких инструменталних композиција:

I награда Токата за клавира ВЛАСТИМИРА НИКОЛОВСКОГ (шифра 505).
II награда Соната за клавира од ИВАНА МАРКОВИЋА.
III награда Дечја свита за клавира од ВОЈЕ ТРИФУНОВИЋА.

У групи вокалних композиција:

I награда девет припева за мешовити хор од ВОЈИСЛАВА КОСТИЋА.
II награда није додељена.
III награда Чафкар војвода — песма за глас и клавира од ВЛАСТИМИРА НИКОЛОВСКОГ.

Аста апостолорум — песма за глас и клавира од КОНСТАНТИНА ДАВИЋА и циклус дечјих песама за глас и клавира од ЗЛАТАНА ВАУДЕ.

Жири: ЈОСИП СЛАВЕНСКИ, АЛЕКСАНДАР ОБРАДОВИЋ и ВЛАСТА ПЕРИЧИЋ.

Награђени треба да се јаве Секретаријату У. О., Београд, Балканска 4/III.

III NAGRADOM

ушао на signalu

sva nestrpljiva. Zelela je da što pre stigne svome mužu.

Imam sreću mislila je. Gledala je u ugao gde je sedeo mladić što je ušao na signalu. Sada je videla da je lep. I mlad. Imam sreću mislila je. Kako samo može da se igra s tim malim derištem. Niko s njim ne može da se igra.

Večeras će opet biti kod svoga muža. Posmatrala je široka leđa mladića na koja se penjao njen sin. Imam sreću mislila je.

Nemac je otvorio vrata. S njim je bio i jedan čovek bez uniforme.

Ausweis bitte. Legitimacije.

Seljaci su iz dubine džepova izvadili umažene isprave. Zena je dugo preturala po tašni.

Vaše isprave, tražili su od mladića koji je ušao na signalu.

Nemat, rekao je i skinuo papirnu kapu s glave.

Podi s nama.

Zec ostaje meni? pitao je dečak.

Mladić je klimnuo glavom i pošao za njima. Dva seljaka gledali su kroz prozor s izrazom dosade.

Gde sam stavila jelo pitala je žena naglas. Čovek bez uniforme opet je ušao u kupe. Da li poznaje neko ovog čoveka? pitao je. Seljaci nisu ništa odgovorili.

Zena je rekla da ga ne poznaje i da ga je sada prvi put videla. A zašto ste ga odveli pitala je. Nema isprave. Sigurno je neki bandit ili Jevrej. Sada ih ima mnogo po vozovima.

Odmah sam videla opet je kazala žena.

Voz je još nekoliko puta stao. Civil je ostao da sedi u uglu gde je ranije sedeo mladić što je ušao na signalu. Zena je jedva čekala da najzad bude sa mužem. Preturala je opet po koferu. Gde sam kog davola stavila jelo mislila je naglas.

Mama, ja mnogo volim bandite i Jevreje rekao je dečak glasno.

Prestani da govoriš, ti dosadno derište.

Zašto su ovi vozovi tako spori mislila je žena.

Dakle niko baš ne poznaje onog čoveka opet je pitao civil.

Mi ga poznajemo. Ja sam se igrao s njim kazao je dečak.

U kupeu su ostali samo dva seljaka. Na sledećoj stanici jedan se digao bez reči i sišao.

Milutin Miljković

Ларпурлартизам, модернизам и коегзистенција у књижевности

(наставак из прошлог броја)

ПИТАЊЕ: Ваше мишљење о ставу Шинка о ларпурлартизму?

ОДГОВОР: Постоји мишљење да тзв. ларпурлартизам у извесним историским условима не мора да значи декаденцију, него да значи ограђивање уметника од неке срамне стварности од које он настоји да бежи. То је свакако тачно. Ја мислим да у историји има много таквих случајева кад су велики уметници, без обзира на правац који су они заступали, па и велики реалисти, били истовремено и ларпурлартисти и заступали су мишљење да уметност треба да буде независна. Чак кад узмемо естетику великог немачког филозофа Емануела Канта крајем XVIII века, његово схватање о лепом, као оном што се допада без интереса, чак и тада се може претпостављати да је то схватање условљено апсолутистичким притиском на књижевност, притиском Фридриха Пруског и његове бирократије, притиском читавог пруског система на тадашњу књижевност. Зна се каква је отпор изазвао тај притисак код великих духова онога времена, као што је био Лесинг. Мада се човек ни издалека не може слагати са свим поставкама Кантове естетике, може их донекле схватити. То, уосталом, није Шинко први утврдио. Плеханов је био тај марксистички критичар који је указао на различите историске конкретне услове у којима се јавља теорија ларпурлартизма и он је управо био тај који је стао на становиште да у извесним моментима таква теорија може бити знак отпора против реакционарног притиска. У тој вези треба се зауставити и на познатом чланку Лењина „Партиска организација и партиска литература“ који Шинко у своме реферату назива пригодним политичким чланком. Пре свега, не треба заборавити да је Лењин у том чланку писао литератима — партицима, о литератима — социјал — демократима, (чланак је написан 1905 године). Он од литерата — припадника револуционарног радничког покрета није тражио ништа

ради заједничког циља. Сви су велики писци у историји, и баш су зато постали велики, умели да споје опште људско са својим личним. Један Прешернов стих гласи: „Човек треба да пропадне, али човечанство остаје и са њим ће остати оно што је човек за њега учинио“. То је једно убеђење које ми комунисти треба да делимо. Јасно је да код човека, појединца, може бити безброј момената који га лично настрајавају песимистички. Ту је лична несрећа, ту је болест, ту су разна друга лична разочарења, али је човек који се свесно, у дубини

Мислим, да су многе ствари у рефератима на пленуму биле баш у вези с тим проблемом погрешно схватања.

ПИТАЊЕ: Како треба посматрати модернистички покрет ако се тако може назвати?

ОДГОВОР: Моје је лично мишљење, да сви могући модернизи, имају извор углавном у истој друштвеној основи као и друге индивидуалистичке, субјективно идеалистичке појаве, у савременој људској мисли. Али, било би погрешно кад би ми све то шаблонизирали. Не смомо никада заборавити да у идејној надградњи постоји компликовано узајамно деловање и да различите појаве утичу по својим властитим законитостима једна на другу. Било би погрешно, немарксистички, ако бисмо било коју појаву у духовном животу, а посебно у уметности изводили непосредно, из актуелних класних сукоба и класних интереса.

Борис Зихерл

свога „ја“, определио за напредни покрет у борби за циљеве тог покрета, увек налазио морални ослонац и издржао највећа искушења. Ми смо далеко од тога да писцима одређујемо било какве репете. Нека пишу оно што јесте у њима. Ја сам дубоко убеђен и сва пракса то потврђује, да не може бити добар писац онај који пише нешто што није у њему, и да се никаква добра литература не може заснивати на принуди писца. Ако хоћемо да писци пишу револуционарне песме, тај револуционарни дух треба да буде у њима, а ништа неће изаћи.

БРАНА ПАВЛОВИЋ: Цртеж

МОМА МАРКОВИЋ: Скица

ако пишу по поруци. Али се с правом можемо запитати: шта у редовима комунистичког покрета тражи књижевник који на сваком кораку доказује да су му тежње комуниста туђе и који користи сваку прилику да би изразио своје неслагање с идејно политичким и организационим основама комунистичког покрета? У томе је ствар. Мислим да је у томе била и суштина Лењиновог чланка у коме он, говорећи о члановима партије — литератима, изричито подвлачи да треба са тим људима посебно поштовати да треба узети у обзир чињеницу да су то индивидуални ствараоци кат ексехен, да су то људи код којих се не може ништа планирати и ништа постизати по наређењу. Још је Маркс у својој „Немачкој идеологији“ писао да постоје различите области рада. Постоји рад који се може организовати. Али има и рада који се не може организовати. При томе је Маркс имао у виду нарочито уметничка стварања. У том погледу марксистима се често мноштво подмеће: они се приказују као људи којима је уметност дуван где може да уђе свако и да према својој жељи поручи овакву или онакву песму или комад. То не мислимо, али мислимо да литература мора бити поштен човек, веран самом себи и да као такав своју друштвену делатност треба да усклади са својим унутрашњим „ја“.

Смисао Лењиновог чланка пренећен у данашње време јесте свакако тај: свако има слободу да се прикључи или не прикључи комунистичкој организацији. А и комунисти имају слободу да терају из своје организације људе који у њима у идејно политичком погледу немају ама баш ништа заједничког.

„пејзан“, изврнут најбеспрincipијелнијем ругању и надридуховитом исмејавању. Кад прелиставам збирке младих песника, просто се чудимо колико слуганства, ропског епигонства има у тој поезији, колико се круто, а обично на штету стварног уметничког талента спроводе естетски principi „модерниста“, који се некритично прихвата норму њихове естетике.

ПИТАЊЕ: Шта мислите о коегзистенцији олт. и демокр. тенденција као реалистичког и онога што се издaje за модерно у нашој савременој књижевности и у вези с тим о савременој критици?

ОДГОВОР: Коегзистенција је моља и потребна. Поменуо сам да с тим стварима нећемо да будемо нетрпеливи. Уколико се научно бавимо тим проблемима, морамо најпре утврдити битне карактеристике појединих појава, морамо пре свега једној друштвеној појави није битна форма. Форма је понекад била битна у буржоаској идеалистичкој филозофији, а у материјалистичкој филозофији, увек је битна садржи-

Уколико смо убеђени да одређена „школа“ или правац стварно штете развиту социјалистичке литературе и служе као проводници анти-социјалистичких идеја и идејца, ми морамо настојати да то научно докажемо, тј. да то подупремо чињеницама из практичног искуства. Као комунисти морамо бити доследни, нетрпеливи, коисеквентни у борби против тога, да се било под којим правцем врши контрареволуционарно кријумчарење идеја. А контрабанда је свакако теже вршити када се пише „реалистички и кад је све прилично јасно.“ Свакако је лакше своју намеру остварити кроз више мање неразумљиве и двосмислене надреалистичке метафоре. Али је таква модернистичка реакционарна контрабанда сразмерно безазлена, јер је доступна сваком ужем кругу „посвећених генија“ који мангупеки уживају, ако могу на рачун комуниста да се похвале. „Ех, будале, не схватају шта сам им запрало рекао“. Ако сву пажњу скрећемо на форму, ми се тиме само окрећемо од битног. Ради се, да још једном подвучемо, о садржини. И сад, да нешто кажем о новим београдским књижевним часописима. Хајка „Књижевних новина“, па донекле и „Политике“ на „Савременик“ била је беспрincipијелно рекламирање нечега што за то у пракси још није стекло никакву легитимацију, а пракса баш не говори о неким ванредним догађајима. „Дело“ објављује и реалистичке чланке, а у „Савременику“ могу се читати песме које су веома блиске модернистичком стилу. То не осећа ни неку принципијелну разлику у естетским критеријима. Мислим да ми, комунисти, не треба унапред да одбацимо никога, и било би погрешно кад бисмо некога искључили унапред као реакционара, само зато што пише у „модерном“ стилу. Колико смо у историји имали примера да су млади људи били заинтересовани модом и годинама су писали у модном стилу, али су ипак били припадници радничког покрета. Само због тога ломити са њима нема никаквог смисла. Али се треба одлучно супротставити теоријама према којима наша стварност не може уметника да интересује јер је уметник у њој изгубио сваку инспирацију, теоријама према којима уметност нема никакве везе с друштвеним збивањем, па зато уметник није одговоран никоме за оно што пише. Треба одлучно разголавати таква литерарна сведочења интелектуалне беде и указивати на огромно богатство друштвених индивидуалних психолошких проблема у нашој савременој стварности којима наравно литерарни пигмеји и епигони никако нису дорасли.

МОМА МАРКОВИЋ: Акт

Локална влада ФНРЈ

— Локална самоуправа и прелаз на комунално уређење —

Шта је локална влада?

Скоро читаво столеће требало је да прође да би почело испуњење снова париских комунара — уређење друштва на комуналном принципу.

Није то случајно.

Да би се остварила социјалистичка комуна потребан је комплекс чинилаца који није лако постићи. Неопходно је претходно развијање нижих ступњева локалне самоуправе, релативна слобода социјалистичке робне производње, диктатура пролетаријата, демократизам централних органа и тсл.

Употребили смо израз социјалистичка комуна. Под тим подразумевамо локалну друштвену заједницу са јаким правним елементима, Марксизам поставља и други тип комуна: чисто друштвена заједница која ће бити могућа тек у комунизму када неће постојати држава и право.

Ми ћемо имати у виду социјалистичку комуна. Она, дакле, припада локалној самоуправи која је правно организована, тј. која има извесну дозу силе за своју делатност и која се ослања на државни монопол физичког насиља.

Локална самоуправа од III Закона о НО (1952 г.) до данас, а такође и комуна по форми су највише слични енглеској и америчкој локалној самоуправности у njenom »златном веку« (XVIII и XIX в.). Пре свега та сличност је у правној форми, у основним правним начелима. То су: 1. Зависност локалне власти од локалног становништва, односно углавном од локалних припадника владајуће класе, 2. Независност локалне власти према централној власти у сваком погледу сем у законодавном, 3. Потчињеност осталих локалних органа локалним органима власти. Вероватно је да ова сличност произилази из сродности у непосредној форми друштвене оснoвце. Она је последица релативне слободе производње која тражи слободну организацију друштвене и локалних заједница.

Нјен робни карактер изазива класну поделу и захтева правну организацију, према томе демократску организацију у облику државе и локалне самоуправе. Оно што је ту најважније јесте привредна децентрализација која проузрокује и правну децентрализацију. Другим речима, не постоје картели, trustови, уопште монополи којима је највише потребна централна влада. Све то условљава да је гро владајуће класе, гро по броју и снази усредсређен у локалној заједници. Пошто не постоји олигархски слој радничке класе, она као целина ефикасно гради и изражава своју друштвену волју. Резултат тога је симбиоза локална власт — локални припадници владајуће класе.

Следствено томе, могли би закључити да, због типичности дотичних појава, ове карактеристике су истовремено и својства локалне владе уопште. Према томе оне важе и за правне елементе социјалистичке комуне.

А како је дошло до претстојећег прелазна на комунално уређење покушаћемо да изложимо у одељку...

...PUT KA KOMUNI

Немамо довољно простора да изложимо развој локалне самоуправе у периоду tzv. административног социјализма. Оно што је најважније јесте то да, поред елемената бирократизма који су били последица задатка брзе изградње економске и друштвене оснoвце социјализма, развијале су се и тенденције демократских начела локалне самоуправе.

Други Закон о НО (1949) био је прелазни момент. Нјиме се покушало да се развију још више ове демократске тенденције. Међутим, реализовати ове тенденције до краја и ефикасно сузбијати бирократске елементе било је могуће тек са почетком одумирања државе. Шта је најзначајније у том процесу? Најзначајније јесте почетак развоја економске демократије, тј. непосредне економско-политичке диктатуре пролетаријата и његових saveznika осталих непосредних произвођача као таквих, као непосредних произвођача.

Резултат тога биле су две ствари: прво, практично остваривање демократских начела локалне самоуправе о којима смо већ говорили. Друго, усред елемената подруштвљивања државних функција уопште епојавили су се и елементи подруштвљивања функција локалне самоуправе.

Најпре ћемо расмотрити прву последицу. Поред досада изнетог у погледу економске оснoвце треба нагласити и још један момент. Релативност слободе социјалистичке робне производње је у општем контролисанију и усмеравању слободне делатности предузећа извесним правним и економским инструментима. Како су локалне власти најближе делатно-

сти предузећа и народа, односно владајућој класи, то је разумљиво да највећи део тих функција припадне њима, а централни органи да задрже само оне које су нулне за одржавање целокупне друштвене заједнице.

То даје реалну подлогу основним начелима локалне самоуправе која су спроведена од општине преко општине са посебним правима па све до среза и града.

Да би локалне власти биле зависне од локалног становништва неопходна су два услова: 1. стварање друштвене волје локалног становништва, односно локалних припадника непосредних произвођача. То се обезбеђује системом политичких слобода (удруживања и тсл.) и уређењем економске демократије који су посебно разрађени и загарантовани за локалне јединице. Према томе непосредни произвођачи имају економску базу за формирање своје политичке волје, 2. изражавање друштвене волје локалног становништва у локалним органима осигурано је во. право опозива и тсл.

Што се тиче другог начела локална власт је заиста власт на локалној територији. Она има буџетско право на основу кога изграђује све врсте своје надлежности — комуналне, културне и тсл. Она је релативно независна од централне власти.

Треће начело демократско јединство власти састоји се у потчињености извршних и судских органа локалне заједнице локалним властима. Та потчињеност огледа се код извршних органа у томе што их локалне власти не само бирају и сменјују (као код судова) него имају право да контролишу њихов рад и да интервенишу ради измене правца њихове делатности. Извршни органи у политичком смислу јесу савети који су истовремено саставни део Народног одбора у ширем смислу. Извршни орган у техничком значењу јесте администрација локалне јединице која је непосредно потчињена саветима а преко њих и локалним органима власти. Она је према расподели на савете разделјена на поједина одељења.

Основица демократског јединства власти јесте концентрација економске и дру-

штвено-политичке власти у рукама локалних припадника непосредних произвођача.

Конкретна структура општине је у неколико упростија и друкчија од изложене шеме (mada načela важе и за њу), то проистиче из тога што у досадашњем систему локалне самоуправе општине није имала већих задатака. Услед тога што су локалне јединице биле образоване не према економско-географском принципу него према критеријуму административно-територијалног разграничења, срез и град су усредсређивали у себе највећи део функција локалне самоуправе.

Развитак производње и економске демократије од 1952 год. до данас појачао је економску географску расподелу ФНРЈ на поједина подручја привреде и живота. И још нешто. Сада се спроводе припреме да локална самоуправа углавном пређе у своју основицу, у основну друштвену заједницу — општину.

Свакако да општине не може бити досадашња мала административна јединица. Она се мора образовати на подручју у коме се налази гравитациони центар производње и друштвених делатности. То значи да ће се она изградити најпре у крајевима у којима су сазрели материјални и остали услови, и после детаљних припрема од стране НО и грађана у тим крајевима.

Општина би сконцентрисала у себи највећи део досадашњих функција среза. Она би усмеравала привредни развој комуналне заједнице, обезбеђивала би самоуправна права привредних организација итд демократска права грађана и усклађивала појединачне и колективне интересе са опште друштвеним потребима. Итд. Итсл.

Срез би ипак задржао иош увек низ значајних права. На пример: заштита јединства социјалистичког друштвеног и државног система; помоганје развоја привредно неразвијених општина; усклађивање рада НО комуна.

Проширење подручја општине изазваће у појединим крајевима уједињавање више насеља у једну територијалну политичку целину. Да би се обезбеђило укључење становништва насеља у самоуправљање и приближиле извесне службе њима, образоваће се месни одбори. Они не би били орган власти не би били нижа степеница у комуналној политичкој организацији, већ би били чисто друштвени органи самоуправе насеља.

Све ово доводи нас до тога да локалну самоуправу уопште и комуна на носе гледамо као последицу и услов да тог друштва а не као Deux ex machina развоја друштва.

Aleksandar STOJANOVIC

У издању новинско издавачког предузећа

„Омладина“

У библиотеци ИДЕАЛИ која осветљава значајне догађаје и светла имена из наше ближе историје

ПРИЧЕ НАРОДНИХ ХЕРОЈА

Занимљива и узбудљива казивања живих народних хероја о ратним подухватима у којима су учествовали. Страна 157, цена 200.— динара.

У библиотеци КАКО И ШТА која на популаран начин даје одговор на низ питања из унутрашње и спољне политике, привредне и друштвене проблематике.

ДРУШТВЕНО УПРАВЉАЊЕ ШКОЛАМА од Михајла Јухаса — практичан приручник за спровођење Закона о друштвеном управљању, неопходан свим школским управама, саветима и одборима, као и омладинским организацијама и друштвеним радницима. Страна 48, цена 40.— динара.

ПЛАТНИ СИСТЕМ У ПРИВРЕДНИМ ПРЕДУЗЕЋИМА од Теодора Томића, стручно и популарно објашњење свих елемената који улазе у платни систем наших привредних предузећа. Страна 72, цена 50.— динара.

НАРОДНА ОМЛАДИНА ДАНАС од Мика Трипала — излаже у чему је карактер, улога и задатак Народне омладине у данашњој друштвеној пракси, са прак-

Ишашле су следеће нове књиге

тичним упутствима о најкориснијим облицима делатности Народне омладине у политичко, културно-забавном, спортским и другим областима живота.

У МАЛОЈ ШКОЛСКОЈ БИБЛИОТЕЦИ која обрађује занимљиве теме из области природе, технике, културе, уметности и друштвеног живота и намењена је првенствено школској омладини.

НАШ ПРАВОПИС од М. С. Лалевића — где се на једноставан начин излажу сва сложена правописна питања. Страна 93, цена 50.— динара.

ПРАВИ ПУТ И СТРАНПУТИЦЕ У ПИСАЊУ

о композицији и стилу писаних састава од Драгише Живковића — основна упутства за правилну композицију писаних састава и за јасност и живост писменог изражавања. Страна 82, цена 50.— динара.

У библиотеци ПЛАВА КЊИГА КРИВАЦ

од Јохана Бојера — роман који обрађује социјално-морални проблем кривице и мо-

гућности њеног искупљења, пун поетичних описа норвешке природе и реалистичког приказа живота норвешких људи. Страна 288, цена 360.— динара.

ХРАБРИ АРХОТ

од Милана Поповића — историски роман са темом из наше националне историје који на жив и узбудљив начин приказује борбу Дукљана и Травуљана против византиске превласти.

ИЗМЕЂУ НЕБА И ЗЕМЉЕ

два романа пуна узбудљивих сцена борбе у ваздуху и живота на земљи авијатичара у току последњег рата, и то РАТНИ ПИЛОТ од Антоана де Сент Ексиперија и СРЕЋНА ДОЛИНА од Žil Roa.

У библиотеци АЛФА која објављује поезију и прозу младих писаца из свих република који досад нису објављивали књигу

ВРТЛОГ

избор приповедака Петра Андрића, — страна 100, цена 160.— динара.

МЕСЕЧИНА НА РЕШЕТКАМА

избор приповедака Бранка Узелца, — страна 100, цена 160.— динара.

АНТОЛОГИЈА ПОСЛЕРАТНЕ СРПСКЕ ПОЕЗИЈЕ

избор и предговор Предрага Палавестре, — страна 154, цена 160.— динара.

СТУДЕНТСКО ПРВЕНСТВО ЈУГОСЛАВИЈЕ У АТЛЕТИЦИ

УКУПНИ ПОБЕДНИК ЕКИПА БЕОГРАДА

ИДУЋЕ ГОДИНЕ НА СТУДЕНТСКОМ АТЛЕТСКОМ ПРВЕНСТВУ ЈУГОСЛАВИЈЕ ТАКМИЧЕЊЕ СЕ САМО СТУДЕНТИ — ЧЛАНОВИ ФАКУЛТЕТСКИХ КЛУБОВА

Првенство Југославије организовало је Удружење савеза спортова Београдског универзитета. Такмичење је одржано на стадиону „Првене звезде“ уз учешће студентских екипа Београда, Загреба, Скопља и Новог Сада. На овом такмичењу у конкуренцији мушкараца, победила је екипа Београдског универзитета са 132 бода, испред екипе Загребачког свеучилишта са 86. Скопског са 38 и Новосадског са 22 бода. У конкуренцији жена екипа Загребачког свеучилишта освојила је 85, а Београдског универзитета са 78 бодова. Такмичење се одвијало по лепом времену, мало облачно пред великим бројем гледалаца, који су сваки вређан резултат награђивали аплаузом.

Одличан резултат Унгера на 100 м. — 10,7

Трка на 100 м. била је узбудљива. После четири неуспеша старта, најзад је пети успео. На старту је први повукао Ослаковић — Загреб, али га је Новосађанин Унгер пре-

Београдски студенти алпинисти у недостатку терена, користили су један каменолом у околини Београда за извођење практичног дела алпинистичког курса.

На слици чланица алпинистичке секције „Ртња“ савија уже.

шао и победио са резултатом 10,7 изједначивши студентски рекорд Јованчићев на 100 м. У овој трци Ослаковић и Милер после огорчене борбе у задњим метрима кроз циљ су прошли у истом времену 10,9.

У скоку у вис снаге су биле изједначене, што се види и по томе да су три првопласирана Николић, Шела и Бошковић сви Београд скочили по 185 см.

Милаков је прескочио у скоку мотком 4,10, а Лукман је поновио успех са првенства Београда, поново прескочивши висину од 4 метра.

Мугоша је победио на 1500 м. а Јеремић на 3000

На 1500 м. Мугоша је савладао Мурата — Загреб. Мугоша је раније обично трке водио, а ипак губио. Овога пута било му је стало до победе. Мурат је водио читаву трку, али slabим темпом. И он се изгледа чувао за завршницу. На 300 м. пред циљем Мугоша почиње да спринта, прелази Мурата кога је догле пратио у стопу, одваја се од њега и сигурно побеђује са резултатом 3:52,2.

У трци на 3000 м. победио је млади Јеремић. Трку је водио читао време праћен једино од репрезентативца Пандуровића који је у два три маха нападао, али без успеха.

Трка на 400 м. била је узбудљива, победио је Грујић — Београд са добрим резултатом 50,1, док се на друго место пласирао Вишић, такође Београд.

Такмичење у скоку у даљ било је интересантно и узбудљиво. Јер су се у овој дисциплини тикмичила два скакача која су ове године већ прескочила даљину од 7 м. Ипак је однео победу Кушец скоком од 6,90 над Милером — 6,71. У трци на 200 м. интересантно је било посматрати другу групу у којој су победили Унгер и Ослаковић победивши Трифуновића који је у овој трци слабо трчао.

У женској екипи Загреба истакле су се Бутја и Бабовић, а код Београђанки јуниорка Рајкова.

ФУТБАЛ

Понишени дерби сусрети

Футбалско универзитетско првенство није окончано. Прошле недеље студентски фудбалски центар поништио је утакмицу „Студентски град“ — „Економист“, тако да ће новом утакмицом бити решен првак треће групе. Поништена је и прва финална утакмица „Машинист“ — „Технолог“. У питању су пропусти око регистрација фудбалера. Финални део универзитетског првенства наставиће се ове недеље.

САСК НАЈБОЉИ
Одржано је прво коло универзитетског купа.

Уз учешће САСК-а „Студентског града“ ИФК и „Техничара“ одржано је на терену ИФК-а прво коло атлетског купа. Упркос јунског рока, на ово такмичење окупио се велики број такмичара, младића који се досада нису активно бавили атлетиком. Постигнути су

ОКОНЧАНО ЈЕ КОШАРКАШКО ПРВЕНСТВО БЕОГРАДСКОГ УНИВЕРЗИТЕТА

ПРЕД КОШЕМ

Ових дана на студентским теренима Губереваца било је, у поподневним часовима, живље него обично. На терену за кошарку водила се борба за назив најбољег. Борбу је пратио велики број гледалаца, често бучно навијајући за своје љубимце.

Финалисти су постали прво и другопласирани. Из прве групе „Студентски град“ и „Младост“, а из друге САСК и „Шумар“.

Све борбе у финалису биле су занимљиве, а нарочито је било интересантно посматрати мушку борбу између „Студентског града“ и „Шумара“. Игра се брзо преносила испод једног под други кош, често је било букета под кошевима, брзих продора, које је нарочито изводио „Студентски град“. Побеђила је екипа бољег реализатора и сигурних пуцача. Врло добра екипа „Студентског града“ савладао је „Шумара“, чији младићи нису имали пуно смисла за скупну игру.

ТАБЕЛА ФИНАЛА

„Студент. град“	3	3	0	0	215:167	6
САСК	3	2	0	1	169:134	4
„Шумар“	3	1	0	2	165:174	2
„Младост“	3	0	0	3	135:199	0

добри резултати, обзиром да је ово био њихов први јавни наступ.

Најбоље резултате постигли су такмичари САСК-а који ће, према ономе што је показао у првом колу, вероватно победити у овом купу.

Боље постигнути резултати: 100 м. Николић 12,2 (САСК); кругла: Ковачевић 11,46 (Студентски град), Посидел 11,44 (ИФК); вис: Тофовски 165 (ИФК); 300 м.: Николић 40,2 (САСК), Пантелић 40,3 (САСК); даљ: Караулић 5,89 и Филиповић 5,70 оба (САСК).

И.

ОДБОЈКА
„Студентски град“ први

Мада одбојкашко првенство није завршено, екипа „Студентског града“, која је одиграла све утакмице освојила је овогодишње универзитетско првенство у одбојци победом у финалном сусрету над „Медицинаром“ са 3:0.

Екипа „Студентског града“ без иједне изгубљене утакмице освојила је прво место, она је била и фаворит. То је једна врло добра екипа састављена од одличних појединаца добро уиграних. САСК је изненадио својим пласманом. „Шумар“ је новооснована екипа добрих појединаца, неуиграних, па се може задовољити освајањем трећег места, док се екипа „Младости“ без иједног освојеног бода претставила као млада, недорасла екипа, састављена од младића, који имају мало смисла за скупну игру.

У екипама финалиста било је одличних појединаца, као Првуловић—САСК, Јуришић—„Студентски град“ и Хилда—„Шумар“.

НАЈБОЉИ СТРЕЛЦИ ФИНАЛА

1. Јуришић — „Студентски град“ 70
2. Првуловић — САСК 52

3. Нађалин — САСК 41
4. Хилда — „Шумар“ 40
5. Лепосавић — „Младост“ 34

Судије, које су водиле ове сусрете посао су обавиле добро, а биле делегиране од Студентског подсавеза Београдског универзитета. Једну утакмицу у финалу (САСК—„Шумар“) водио је интернационални судија Мика Минић.

Требао би истаћи Лалу Димитријевића и Луку Поповића за њихово залагање у организацији овога првенства.

Резултати финалног дела такмичења: „Студентски град“—„Шумар“ 74:65 (36:30), „Студентски град“—САСК 67:55, „Шумар“—„Младост“ 63:48, „Студентски град“—„Младост“ 74:65, САСК—„Шумар“ 52:37, САСК—„Младост“ 62:40.

Живорад ИЛИЋ

ЗАВРШЕНО ЈЕ ПРВЕНСТВО СТУДЕНСКОГ ПОДСАВЕЗА У МАЛОМ РУКОМЕТУ

„Студентски град“ тек трећи

У ПИТАЊУ ЈЕ УЧЕШЋЕ ПРВОПАСИРАНИХ ЕКИПА ИФК И „МЕДИЦИНАРА“ НА ПРВЕНСТВУ СРБИЈЕ — ДЕРВИ ПОСЛЕДЊЕГ КОЛА: ИФК — „СТУДЕНТСКИ ГРАД“ 7:6 (5:1)

Још једно првенство је завршено. Рукометашки су после десет одиграних кола заузели места на табели, која им одговарају према квалитету и показаној форми. Од сусрета ИФК — „Студентски град“ зависило је пласман екипа у горњем делу табеле. Стога су обе екипе ушле у игру опрезно и помало нервозно. Играчи ИФК-а успели су да пробију зону „Студентског града“ и доведу своју екипу у вођство још у првим минутима утакмице. Играчи „Студентског града“ прилично су делали у пољу, али није било реализатора, који ће наћи пут до мреже кроз густо збијену зону ИФК-а. Главни реализатори „Студентског града“ на ранијим утакмицама Јовановић и Пашић потпуно су били изгубили живце, док су одлични пуцачи ДИФ-а Подвалеј и Родин у сарадњи са осталима успели да до краја првог дела игре поведу са 5:1.

Други део игре „Студентски град“ почео је опрезнијом одбраном и честим противнападима, тако да су — у овом делу игре — постигли још пет погодака. Овим су успели само да смање разлику, а не и да победе. Рукометашки ИФК-а у овом делу постигли су још два поена. Родин, најбољи пуцач момчаци ИФК-а био је на овој утакмици, а посебно у другом делу игре опрезно чуван од играча „Студентског града“ и тако његове пуцачке способности нису дошле до изражаја. Као најбољи играчи у току првенства представили су се Родин — ИФК-а, Јовановић — „Студентски град“ и Подвалеј — ИФК, мада је било још добрих појединаца, али су ови отскакали од њих.

На овом првенству екипа ИФК претставио се као најбоља, најкомплетнија и најдисциплинованија. Исто тако није за потцењивање ни екипа „Студентског града“. Да је добила утакмицу против ИФК-а, боље речено да је имала више живаца, она би стала на чело табеле, јер је за противника у последњем колу имала слабију екипу Економиста. Утакмицу X кола „Студентски град“ је предао Економисту без борбе, тако да је Економист избио на четврто место. Заостао је сусрет X кола Правник — Студент, али ова утакмица неће утицати на про-

мену у горњем делу табеле, без обзира на њен исход.

ТАБЕЛА ПРВЕНСТВА У МАЛОМ РУКОМЕТУ

1. ИФК	9	9	0	0	118:40	18
2. „Медицинар“	9	8	0	1	83:57	16
3. „Студ. град“	9	6	0	3	103:40	12
4. „Економист“	9	5	1	3	76:69	11
5. САСК	9	5	0	4	70:57	10
6. Правник	8	3	1	4	40:40	7
7. Студент	8	3	0	5	56:33	6
8. Младост	9	3	0	6	47:98	6
9. Шумар	9	1	0	8	28:74	2
10. Ветеринар	9	0	0	9	4:74	0

Две првопласиране екипе ИФК и „Медицинар“ квалификовале су се за учешће на првенству Србије. Њихово учешће на првенству Србије доведено је у питање због материјалних невоља.

ИФК би требало да се такмичи у Светозареву, где у својој групи има изгледа за прво место, док су изгледи „Медицинара“ у Новом Саду минимални.

Ж. И.

Manji domovi

Novoosnovana Uprava za materijalna pitanja studenata ima za zadatak da se brine za smeštaj i ishranu studenata da vrši nadzor i koordinaciju poslova studentskih domova i restorana, vodi brigu o zdravstvenoj zaštiti studenata, vrši nadzor nad radom Studentske poliklinike, опоравилишта и да води brigu o obezbedenju materijalne strane studenata Beogradskog univerziteta. Ovu upravu sačinjavaju predsednik, pet univerzitetskih nastavnika i pet studenata. Ova uprava je dobila veliku podršku od Rektorata.

Dosada su rešavana: podela mesta po domovima, pitanje dotacija (po menzama i pojedinačno), pitanje opravke domova i investicija. Pri podeli investicija za opravku domova, Uprava za materijalna pitanja ide za tim da se više da onim domovima koji imaju budućnost kao što su »Lola Ribar«, »Vera Blagojević«, »Novi Beograd«. »14 decembar«. Postoji zamisao da se ubuduće grade manji domovi, za najviše dvadeset studenata u blizini fakulteta, što će smanjiti troškove oko popravki velikih domova. А. Ј.

Студентски град-Пролетер (Зрењанин) 26:22

После завршеног универзитетског првенства у малом рукомету, екипа „Студентског града“ гостовала је у Зрењанину где је у пријатељском сусрету победила најбољу екипу Војвођанског првенства у малом рукомету „Пролетера“ са резултатом 26:22.

Аутор ове репортаже провео је летос, с једном групом југословенских студената извесно време на Међународном семинару за енглески језик који је организовала Велшка омладинска лига. Ево његових импресија о томе како су се довијали учесници овог семинара да би упознали (без много средстава) језик, пределе и људе гостопримљиве земље. Можда ће ово и вама некада устребати...

Н И Т С Н - Н И К Е

* Узалуд ћете тражити по енглеским речницима и по лексиконима значење ове речи. Тамо је нема. То је модерна кованица коју је донело собом доба Фијата, Буика, Опела, Citroena и модерних аутострада. То је установа која егзистира у западном свету и коју експлоатишу у првом реду студенти.

Слободан превод би био — закачити се кад идеш пешке. Код нас се то обично зове ауто-стоп.

Међутим, из овако штурог и једноставног превода не стоји било шта што би дало ближе обавештење о карактеру, могућностима и целисходности овог појма. Тако ни мени први пут, после оваквог превода, није било ништа јасније о томе, шта је управо хич-хајк.

То је било петог-шестог дана нашег боравка у једном студентском кампу, на морској обали у Велсу. Пао је предлог да идемо хичхајком до једног туристичког места удаљеног око 100 км. На моје питање шта је хич-хајк покушали су да ми преведу и објасне, отприлике на исти начин као и ја вама. И са знањем које о хич-хајку једнако вашем, ако се своди на ово објашњење, кренуо сам на пут. А после два дана овако смо о ауто-стопу писали, у заједничком писму у Београд, ја и мој друг, који је одвојено од мене превалио исту релацију.

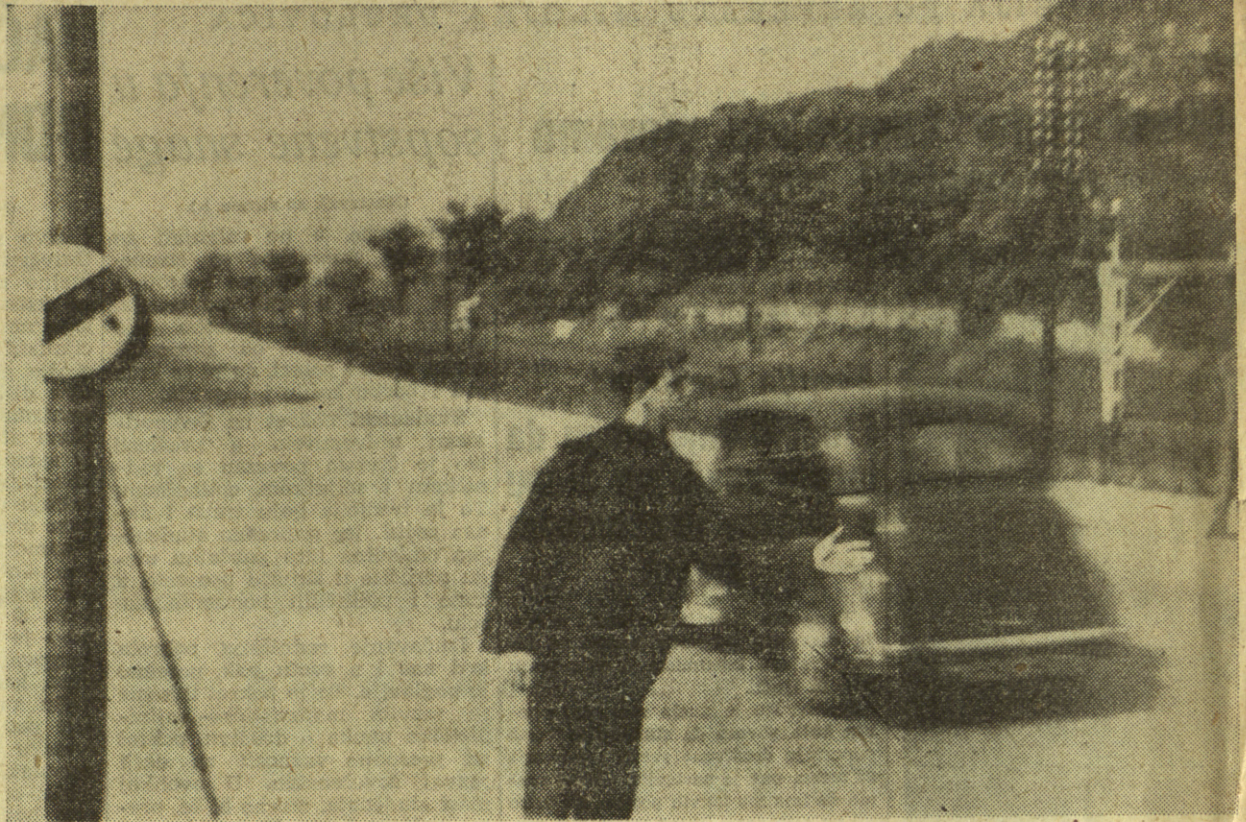
Он... Хтео бих да ти пишем о хичхајку. Благословена установа. Изађеш на друм, без динара и бираш најлепша кола. Зауоставиш их и возиш се. Било куда. Просто и ефикасно. Сви су љубазни, свима чини задовољство да ти учине услугу...

Озлоглеђен његовим идеализирањем ствари ја сам писао... Дивно, дивно. Изађеш на друм и зауоставиш најлепша кола, онда се возиш. Па се онда пробудиш. Све то изгледа уствари овако.

Изађеш на друм и почнеш да машеш рукама. Аутомобили пролазе са путницима који се ваљају од смеха. Колико ћеш дуго стајати и махати рукама, зависи од личне кондиције. Неки су издржали и по шест сати. Кад испрљен од умора паднеш, неко зауостави кола. Самарићанин те полије водом. Објасни ти да само триста јарди одатле постоји аутобуска станица са аутобусом који иде управо у твој правцу и да то кошта само неколико бедних фунти. Сузних очију захваљујеш. Затим запенушених устију псујеш. Али тек кад он оде. Јер било би непристојно чинити то у његовом присуству...

Међутим, касније кад сам почео да у правом смислу, практично, одгонетнем значење хич-хајка, видео сам да смо ја и мој друг имали право. Јер могућности да се добије „лифт“ (место у колима) зависи од многих околности. Околности које могу да услове да се проведете на један или други начин. Које су некада објективне, као што су величина и важност друма, време, дан итд. Или пак, крајње субјективне. У том случају зависите од моменталног расположења сопственика кола, варења његовог стомака и висине његовог крвног притиска. На крају један од врло важних чинилаца сте и ви сами, ваше расположење и намере. Тако, на пример, ако се журите негде, не путујте никако хичхајком. Јер нигде нећете стићи. То знам из личног искуства.

Кад год сам негде журио по два сата нисам могао да добијем „лифт“. Или није било вели-

ког саобраћаја. Или су кола пролазила поред мене. Са возачима који су се тог тренутка одушевљавали природом на супротној страни. Или што је најгоре, они су (а то су најчешће били сопственици Јагуара) равнодушно гледали негде преко, или кроз мене. Као и на остале стубове, бандере и дрвеће покрај пута. Некад су гледали радознано. Као у циркусу. Већ сам размишљао разговор у колима.

— Бети, шта хоће онај младић?

— Који младић?

— Тај што маше рукама.

— Ма то ти је један од оних досадних хичхајкера. Од оних безобразника који се натурају и на сваки начин гледају да ти покваре викенд.

А можда они нису ништа ни говорили. Можда им је било жао што не могу да се зауоставе, јер журе на крикет утакмицу. Али ја сам их у том тренутку мрзео. Дубоко. Сматрао сам се пониженим. Заклињао се да ћу се тешко осветити империјалистима који се самозадовољно возикају лимузинама. Међутим „империјалисти“ су у већини случајева били обични мали људи. Радници, фармери или чиновници. Невини људи који су се извезли у шетњу или журили својим обичним пословима.

То је отприлике ситуација из мог дела писма. Али постоји и део мога друга.

Понекад су сопственици кола били наметљиво услужни. Сами би зауоставили кола. Ни-

З О Р А Н Ђ У Р И Ш И Ћ

кад нећу заборавити услужност коју је показао један возач.

Били смо у посети омладинском кампу УН. Увече смо позвани у госте код месног учитеља. Нека врста логорске ватре са пивом, сендвичима и кобасицама које смо пржили на жару. Око један сат ноћу кренуо сам назад у логор. Нисам био сам. Са моје леве стране коначала је францускиња Никол Леба. Ја сам са уживањем мислио на сат хода који нас дели од логора. И већ сам отворио уста да јој изјавим нешто о звездама, о ваздуху или о било чему, кад...

Шкрипа кочница и љубазан глас.

— Хоћете ли да вас повезем? Пријатно лице гледало нас је кроз отворен прозор. Рука је услужно отворила врата.

— Идемо ли у тај и тај град?

— Не, не, ми идемо на други крај, у студентски камп (зрачак наде).

Али не мари, свеједно. Он ће скренути са свог пута и одвешће нас до нашег кампа.

Касније ми је Никол Леба казала да никако није волела сурови израз мога лица те вечери.

Постоје многе финесе у „позиву“ хичхајкера. Један добар хичхајкер мора да их зна.

Треба избегавати извесне дане. Изабрати погодне сате. Наћи прометне путеве, макар и

заобилазне. На крају треба пронаћи и згодно место на друму. Такво место поред кога неће моћи да пројуре пуном брзином. Такво место на коме неће, ако се зауоставе, сметати онима иза себе. Место на коме ће моћи да вас виде издалека. Овим дајете возачу могућност за размишљање. Да ли да вас прими или не. Допуштате његовом бољем ја да у психолошкој борби победи зло. А кад се још неодлучан приближи довољно близу, задајете му задњи удар. Чврсто га гледате у очи. Уствари у заштитно стакло. И тако очи у очи. Или очи у заштитно стакло. Ако укрсти поглед с вама, битка је добијена. Треба да буде окорела срца па да одоли наговарањима ваших очију и свога бољег ја.

Има и других трикова. Мој пријатељ Рене имао је увек букетић цвећа у руци. Он је са шеретско мангупским осмехом нудио тај букет колима која су се приближавала. Тешко је било одбити га. И кочнице би зашкрипале.

И, као што видите, није то баш тако једноставно изаћи на пут и само дићи руку. Али, исплати се. Не само због уштеде у новцу или добитка у времену, већ због једног другог добитка. Који је вреднији од новца.

Ту на друму срећу се припадници скоро свих класа. Од оних са уздигнутим палцем. Оних који се возе „антилопама“. Па оних најмногобројнијих у стандардним сервисним колима. Све до оних заваљених на задњем седишту Јагуара са шофером у униформи. У времену од једног сата пружа вам се могућност да пробате све тековине технике. Од историских споменика па до најмодернијих.

У истом том времену имате могућност да разговарате с низом различитих типова. С неким од њих биће вам жао да се растанете. Срећете паметне, образоване и пријатне људе. После разговора с њима, изађете из аутомобила са очврслом вером у човечанство и хуманизам. Кад упознате те људе схватите како нема разлике међу добрима људима. Како не постоје државе. Већином су то просечни људи окупирани свакодневним бригама. Њих интересују цене намирница и текстила. Они рачунају колико треба да раде да би купили ово или оно. Има их и досадних. Они стално говоре о времену, фудбалу и краљици.

Људи већ путују и око света на овај начин. Изађу на пут с уздигнутим палцем. И у колони аутомобила један се зауоставља. Возача зауоставља радозналост, сажаљење, хришћанска дужност, сећање на сличне подвиге или било шта. Али то није важно. Важно је да се путује. Све даље и даље. Преко свих граница и брана. Физичких и етичких. Путују обични, мали, сиромашни људи. Око целог света. И то није авантуризам. То је само жеља да се што више види, научи, схвати и сазна. Средствима која стоје на расположењу. А њих поседује свако. „Изађеш на друм без динара и бираш најлепша кола. Зауоставиш их и возиш се. Било куда.“

DISKUSIJA PO REFERATU MILOJKA DRULOVIĆA

Bora Pavlović

Mladi kadar komunista moramo sistematski uzdizati

BORA PAVLOVIĆ

U početku svoga izlaganja drug Bora Pavlović je izneo mišljenje da se proučavanje izvesnih čvornih pitanja politike SK mora postaviti na osnovicu koja ne bi dozvoljavala opredeljivanje pojedinaca za izvesna pitanja samo po svome interesovanju, već bi ga obavezivala na njihovo proučavanje u celini. To bi osposobilo članstvo SK da bude tumač i svesni sprovedilac politike SK. U tom smislu bi se kao forma mogli koristiti kratkoročni seminari sa akcentom na diskusijama, a ne predavanjima.

Među komunistima na Univerzitetu preovlađuje shvatanje da za predavača treba angažovati isključivo čoveka sa većim političkim iskustvom i znanjem, pošto od studenata »nema šta da se čuje«. To je ozbiljno upozorenje komunista da se trude da se po količini znanja i načinu istupa uzdignu iznad sredine i da njihov ugled »ne samo kao dobrih drugova, nego i kao političara i ideološki formiranih ljudi bude mnogo veći«.

»Ja inače ne vidim praktično mogućnosti da se čitava ideološko-politička aktivnost sistematski podiže na viši nivo, ako komunisti po svome znanju i ugledu koji uživaju ne budu stekli jedan renome da našom snagom na Univerzitetu, više nego do sada razvijaju tu aktivnost.«

Važno je uočiti da sada dolaze studenti članovi SK koji su to postali tek pre kratkog vremena u srednjoj školi, dok druge treba učlaniti ovde na Univerzitetu. Od njih je nemoguće očekivati da samim tim postanu sposobni da razvijaju političku aktivnost u onoj meri koja odgovara nivou Univerziteta.

»Stvar je u tome da mi nađemo odgovarajuće oblike rada sa mladim drugovima, kojima nedostaje izvesno iskustvo i jedno sistematsko vođenje iz akcije u akciju, tako da ih postepeno osposobljavamo da stiču politička iskustva, upoznaju svoje mogućnosti. Tako ćemo krenuti dalje«.

Treće pitanje koje je obuhvataćemo ovom diskusijom, odnosi se na stanje u organizacijama SK na umetničkim akademijama. Mada se može izvršiti izvesno diferenciranje na nešto bolje organizacije na Akademijama — likovnoj i za primenju umetnost, — i sasvim slabe — na Porišnoj i muzičkoj, ipak su u celini posmatrano za sve njih karakteristične pojave individualizma, što otežava zauzimanje jednostavnog stava i po elementarnim pitanjima, kao i ozbiljno zaostajanje komunista u raspravljanju estetskih pitanja, čemu bi nesumnjivo baš oni trebali da doprinesu. Stoga bi ovim organizacijama trebalo pružiti što ne-

Više poverenja u sopstvene snage

(Nastavak sa strane 1.)

loške borbe, a ne oslanjati se samo na predavače sa strane. Snage za to neosporno postoje i treba imati u njih poverenja, makar koliko u početku bile skromne, jer se od skromnih snaga uvek i polazi, da bi se kroz rad i borbu kalile i bogatile.

Studentski pokret na Beogradskom univerzitetu u prošlosti bio je čvrsto povezan sa radničkom i seljačkom omladinom. To je tradicija koju treba i danas gajiti, jer napredna studentska omladina igra značajnu ulogu naročito u širenju prosvete, a time i političkih horizonta na selu.

Izučavanje radničkog pokreta kod nas i u svetu pak, posebno je poglavlje. To je pokret u kome se razvila marksističko-lenjiniistička nauka o društvu, pokret od presudne važnosti za dalji razvoj čovečanstva. U ovolikoj masi studenata, morao bi se, prema rečima druga Vlahovića, naći daleko veći broj ljudi koji bi dublje obrađivali ovu neobičnu dinamičnu i važnu materiju. Jer samo tako komunisti mogu sagledati procese koji se danas odigravaju i koji će se sutra odigrati i samo tako mogu da u pravom smislu reči budu svesni nosioci progressa.

Drug Vlahović se potom šire osvrnuo na tendencije savremenog razvitka radničkog pokreta u svetu, kao i opštu ekonomsko-političku situaciju i u tim okvirima deo položaj naše zemlje i doprinos naše socijalističke revolucije.

Ksenija Gaćinović

Studentkinje mogu da igraju značajnu ulogu u našem društvenom životu

Drugarica Ksenija Gaćinović je svoju diskusiju posvetila isključivo pitanju uloge komunista u vaspitanju mladih ljudi.

Nakon što je iznela veći broj pitanja koja govore da studentima često ponestaje društvene svesti i osećanja za meru, ona je nastavila — »Svi znamo da ima niz takvih pojava, ali kako mi na njih reagujemo? Mi obično prelazimo preko toga ili nesvesno, ili smatramo da je to stvar porodičnog vaspitanja. Ali mislim da pre svega to radimo zato, što i među nama komunistima ima takvih pojava. Tu dolazi do izražaja ono što je u referatu rečeno da se politički rad ne sastoji samo u posećivanju konferencija i predavanja, nego i u reagovanju studenata na takve pojave u svakodnevnom životu.«

Cini mi se da bi u ovom smislu veliku ulogu mogle da odigraju studentkinje na našem Univerzitetu i pored toga što kod nas vlada mišljenje da su drugarice neaktivne i da ih je vrlo teško povući u akciju. Prošlogodišnje

GOSTI NA UNIVERZITETSKOJ KONFERENCIJI SK.

pripreme za proslavu 8 marta pokazale su da naše drugarice mogu biti vrlo aktivne i postizati dobre rezultate u radu. Primer za to je i klub studentkinja medicine koji u poslednje vreme razvija sve življu aktivnost. Tako su već održavana predavanja za devojke i žene u fabrikama. Mislim da bismo mogli da sprovedemo akciju kroz predavanja i slične forme u cilju raščišćavanja mnogih pitanja, kao što su odnosi u porodici, zatim seksualno vaspitanje omladine itd. To bi doprinelo da sutra, kada ti mladi ljudi odu sa Univerziteta mogu da prihvate sve obaveze koje društvo od njih traži«.

KSENIJA GACINOVIC

Ljubiša Rakić

Komunisti se moraju boriti za svoja gledišta u organizaciji Saveza studenata

Drug Ljubiša Rakić se u svojoj diskusiji naročito zadržao na učešću osnovnih organizacija SK u radu Saveza studenata. On je istakao kao prvi problem pojavu začauravanja osnovne organizacije u neke »svoje posebne« probleme i zanemarivanje učešća u veoma dinamičnom životu koji se odvija kroz Savez studenata i druge organizacije na Univerzitetu. To je, po njegovim rečima, došlo i otuda što se kod izvesnog broja ljudi ukorenilo shvatanje da SK ne treba da se bavi uopšte problemima koji se javljaju u Savezu studenata, smatrajući da bi to bilo »mešanje« u njegov rad.

»Jedna pozitivna pojava u radu Saveza studenata jeste da je on postao organizacija za čije se odluke interesuje sve veći broj studenata.«

U takvim uslovima osnovne organizacije moraju da se orijentišu na sagledavanje problema u Savezu studenata, da ih ozbiljno raspravljaju i zauzimaju stav po njima, ali ne tako da ono što se tamo odluči bude zaključak za organizaciju Saveza studenata, već da to bude samo stav koji će zastupati komunisti, za čije će se usvajanje i sprovođenje kroz Savez studenata boriti«.

JAČANJE SOCIJALISTIČKIH ODNOSA - NASTAVAK REFERATA MILOJKA DRULOVIĆA

(Nastavak sa strane 1.)

i živo se održavaju na našem Univerzitetu. Za nas je veoma aktuelno pitanje, naprimer, kako marksisti treba da gledaju na ulogu umetnosti i umetnika u socijalističkom društvu. U toku prošle godine vođene su veoma žive diskusije o tome. Jedni su smatrali da umetnik može biti pravi stvaralac samo onda ako je samostalan i nezavistan od uticaja sredine i od uticaja bilo kakvih političkih gledišta; samo tada umetnik može biti slobodan i samostalan stvaralac, samo u tom slučaju može doći do izražaja njegov talenat i njegova ličnost. S takvim gledištem povezano je mišljenje nekih naših drugova da komunistima — studentima, kao i ostalim koji se spremaju za neki umetnički poziv, nije potrebno da prate aktuelnu svetsku politiku i naš društveni razvitak, već da oni treba da budu orijentisani isključivo na svoj budući poziv umetnika i da se posvete stvaranju. Oni su smatrali da marksistički pogled na svet stiču kroz studiranje određenih humanitarnih nauka, a što se tiče savremenih političkih problema — njihovo poznavanje — nije im neophodno.«

»Prošle godine vodila se živa diskusija o književnosti i njenoj društvenoj funkciji u socijalizmu, o tome da li kod nas postoji tzv. kriza književnosti i zašto; zatim o problemima estetike — da li se može govoriti o marksističkom gledanju na estetiku i slično. Bile su veoma česte diskusije o modernom i modernizmu, naročito na našem filozofskom fakultetu, a i na drugim. U svim ovim diskusijama pokazivala su se različita mišljenja. Nije problem u tome što je bilo različitih mišljenja. Naprotiv. Ali bilo je i antimarksističkih pogleda, pa čak i negiranja marksizma. Inače opšta je pojava da se, naročito u našoj nastavi o marksizmu, malo govori. S druge strane, postoje gledišta kako je savremeni razvitak prevazišao marksizam, kako ne treba dogmatski prlaziti izučavanju marksizma, pa se pod tim »nedogmatskim« razumevanjem marksizma kriju razne konfuzne socijaldemokratske i anarhističke teorije.«

»U poslednje vreme zapostavilo se izučavanje marksizma na našem Univerzitetu. Neki put i komunisti o njemu sramežljivo govore izbegavajući sukobe na idejnom frontu, da bi tobože sačuvali neko jedinstvo na univerzitetu. Međutim. To »jedinstvo« ide na našu sopstvenu štetu i šteti socijalističkom razvitku Univerziteta.«

»Nama komunistima na Univerzitetu, često se prebacuje da naši studenti ne dobijaju dovoljno znanja iz oblasti društvenih nauka, iz oblasti poznavanja našeg sistema i njegovog razvitka. Najčešće, te kritike potpuno su na mestu.«

»Ima ohrabrujućih znakova da se neki drugovi: nastavnici, asistenti — komunisti prihvataju delikatnih teoretskih pitanja u svojim predavanjima, radovima, doktorskim tezama, stručnim seminarima i diskusijama iz oblasti ekonomije, filozofije, istorije i književnosti. Ali jedan broj komuista — mladih nastavnika, možda pod uticajem metoda nekih starih profesora beži od ozbiljnijih teoretskih problema ka pozitivističkom i faktografskom prikazivanju stvari, saopštavanju činjenica i dostignuća, a sve drugo smatraju praznom teorijom. Moramo, nažalost, i ove godine da konstatujemo da i ovo malo štampe što imamo na Univerzitetu nije dovoljno iskorišćeno za jednu dinamičnu polemiku: za prikaze, kritike, diskusije.«

»Smatramo da je neophodno pokrenuti ove godine u okviru

našeg Univerziteta diskusiju o jednom broju veoma aktuelnih teoretskih pitanja, gde ima niz nejasnoća, o čemu je već rečeno. Prva grupa iz oblasti »Umeti i društvo«, »Književnost i politika«, »Književnost i politika«, »Marksističko gledanje na estetiku«, druga oblast »Putevi u cosijalizam« obuhvatila bi eventualno sledeće teme: »Različiti putevi u socijalizam«, »Diktatura proletarijata i demokratija«, »Klasna borba u savremenim uslovima i socijal — demokratske teorije o srednjim klasama«. Najzad teme iz oblasti »Socijalizam i država« bile bi sledeće: »Nacionalizacija i planiranje«. Naš sistem decentralizacije društvenog upravljanja u poređenju sa državno kapitalističkim sistemima i merama u privredi«.

»Nije slučajno da veliki broj organizacija na Univerzitetu na dnevnom redu ima pretežno razna sitna organizaciona pitanja. Često se ostavljaju po strani veoma važni problemi, naprimer oni koji se odnose na materijalne uslove studentskog života, na probleme nastave i druge, da i ne govorimo o zadacima političkog i kulturnog rada, zabave i slično. To odvajanje organizacije Saveza komunista od života i stvarnih problema, to posvećivanje sebi samima, bilo je oštro kritikovano na plenumu CK Saveza Komunista koji je održan pre dva dana.«

Veliki deo referata posvećen je problemima društvenog upravljanja i kadrova na Univerzitetu. Govoreći o tome referent je rekao: »Značajno je da su svi ljudi na Univerzitetu i studenti i profesori prihvatili sistem društvenog upravljanja kao jednu progresivnu socijalističku meru koja vodi računa o samostalnosti Univerziteta kao školske ustanove, ali koja Univerzitetu obezbeđuje brigu društva u celini i povezuje ga na jedan efikasan način sa drugim područjima društvenog života.«

»Ipak, studenti dovoljno ne koriste prava koje im pruža Zakon o univerzitetima. Neki još nisu dobro upoznati sa sistemom našeg društvenog upravljanja. Prilikom prošlogodišnjeg izbora za studentske predstavnike u organima društvenog upravljanja, učestvovalo je nešto preko 50% studenata, što je svakako malo. Slično se ponovilo i ove godine. Na godišnjim skupštinama koje su održane po fakultetima, studenti su učestvovali u veoma malom broju.«

LJUBIŠA RAKIĆ